

HYPERION

REVISTA POEZIEI

Director: C. ARGINTARU

D'ANNUNZIO

Inchinare marelui poet italian

*44 de sonete traduse și însoțite de o biografie, un studiu
al sonetului și o bogată bibliografie italiană și româno-italiană*

de

PIMEN CONSTANTINESCU

Cu un portret și gravuri cioplite în lemn

de

MARCEL OLINESCU

ANUL III — Nr. 7—10 din Iulie—Octombrie 1934 — CLUJ

GABRIELE D'ANNUNZIO

După ce poezia italiană a fost predominantă de impunătoarea tiranie apolinică și națională a primului laureat al Italiei cu premiul Nobel, toscanul *Giosuè Carducci* (1835—1907), ce rechemase pe literați, în ultimul sfert al veacului trecut, către vechile tradiții retorice ale Italiei, — de pe la 1900 încoace, literatura apeninică a trecut în bună parte sub dictatura celui alt despot al poeziei, fastuos, superb, imperial, violent până la paroxism, abruțezul *Gabriele d'Annunzio* (n. în 1863), — când bineînțeles nu se afla sub suava înrâurire a blajinului și delicatului cântăreț al naturii, al misterului,

al familiei și al morții, romagnolul *Giovanni Pascoli* (1855—1912).

După scurta și năvalnică sclipire a futurismului, izbucnit prin incendiarul manifest din 1909 al lui *Filippo Tommaso Marinetti* (n. în 1879), desigur revoluționar și dărâmător de idoli și tradiție în literatură și artă, dar mai fructuos poate în materie de intervenționism armat împotriva Austro-Ungariei, — tânăra literatură a erei fasciste, dela încheierea păcii și până astăzi se găsește, grație războiului purificator, pigmentată, când mai vizibil, când mai discret, de carduccianism, de pascolianism sau crepuscularism, de dannunzianism și de futurism.

Dacă ne gândim la poeții italieni în viață, fie bătrâni, fie mai tineri, nu întâlnim nici unul care să fi ajuns la celebritatea și splendoarea lui *Gabriele d'Annunzio*, — „Il Comandante“ din epopoea fumană și

schimnicul de astăzi, poetul înflăcărat al celei mai mari Italii, dela mistică sa vilă „Il Vittoriale“ din Gardone Riviera.

*

Gabriele d'Annunzio ¹⁾ s'a născut în orașelul Pescara, de pe țărmul meridional al Adriaticei, la 12 Martie 1863 (tatăl său era Francesco Paolo d'Annunzio și mama sa Luisa de Benedictis).

Și-a făcut studiile liceale între 1874 și 1881, la colegiul din Prato, când, încă dela vârsta de 16 ani, a început să publice câteva volume de versuri, cu care se făcu foarte repede cunoscut. După aceea a plecat la Roma, unde s'a bucurat de cea mai mare atenție, fie din partea criticilor, fie din partea elitei romane. S'a împrietenit, între alții, cu bunul poet în dialectul Romei, Cesare Pascarella (n. la 1858), cu finul gazetar și polemist abruțez, Edoardo Scarfoglio (1860—1917), cu care a vizitat împreună, în Maiu 1882, Sardinia, — și cu nobilul poet și director al revistei de mai târziu, „Il Convito“, anconitanul Adolfo de Bosis (1863—1924), — cu care a făcut o călătorie dela Pescara la Veneția, pe Adriatică, în August 1882.

În Roma a tipărit, în acel an (la vârsta de 19 ani), cele două volume ce l-au consacrat definitiv printre marii literați: *Canto novo* (Cântec nou), — poezii în care slăvește pasionat marea și codrul, femeea și iubirea, scrise în metru antic, sau, cum îl chemase Carducci, barbar, — și *Terra vergine* (Pământ virgin), nuvele de nuanță realistă, din care multe s'au tradus și în românește, mai cu seamă de Aurel Alecsandrescu-Dorna sau de d. Nicolae Pora.

Au urmat apoi, la scurte intervale, volumele de versuri: *Intermezzo di rime*, 1884, *Isotta Guttadauro*, 1886 (modificată și sporită, în 1890, sub titlul *Isotteo — La Chimera*), — și, trecând dela inspirația subiectivă, la aceea națională, *L'Armata d'Italia*, 1888.

În proză a publicat ultimele lui volume de nuvele: *Il libro delle vergini*, 1884 (Cartea fecioarelor, tradusă și în românește) și *San Pantaleone*, 1886 (întrunite și modificate în 1902, sub titlul regionalistic de *Novelle della Pescara*, în care sunt zugrăvite realist tipuri populare din Abruzzi — și, în 1889, primul său roman, *Il piacere* (Plăcerea).

Aceste opere alcătuiesc prima perioadă a scrisului său, caracterizat prin accentele prea libere și îndrăznețe ale unui sensualism extrem și, firește, nesănătos, — în care predomină marea pasiune a poetului pentru natură, femeie și artă. Depășind inspirațiile și estetica lui Car-

¹⁾ Pentru schițarea acestui răboj bio-bibliografic ne-am servit din vasta literatură critică despre acest mult discutat geniu latin, — în Special de monografia succintă a d-lui *Antonio Bruers, G. d'Annunzio*, Roma, Formiggini, 1925 (II-a ed.), în col. *Medaglie*.

ducci și a veriștilor contemporani, (Lorenzo Stecchetti), în plin secol Haeckel, Ardigò, Lombroso (pozitivism, materialism, evoluționism, naturalism, realism), d'Annunzio are meritul de a fi transplantat, în caracterele clasice și tradiționale ale poeziei italiene, multiforma și vasta materie europeană, romantică și post-romantică, franceză sau engleză.

*

În 1890, la vârsta de 21 de ani, d'Annunzio a intrat voluntar într-un regiment de cavalerie din Roma. Până în 1901, în deceniul maturității, fecundității și gloriei, îl găsim la Roma, la Napoli sau în Abruzzii natali. Ca evenimente din viața sa, amintim de călătoria din 1896 în Grecia, — izvor de înaripată inspirație pentru cel dintâi volum din celebrele „Laude ale Cerului, ale Mării, ale Pământului, ale Eroilor“, — și deputăția sa, de Ortona a Mare, dintre 1897—1900, când s'a dovedit a fi politician nestatornic, printr'o bruscă trecere dela extrema dreaptă la aceea stângă.

În literatură, subiectele sale evoluiază, dela regionalism meridional, abruțez, la meschina societate romană a sfârșitului de veac care, neofेरindu-i evenimente grandioase, cum i-ar fi cerut visul său de măreție, îl izolează într'o viață amorală, trăită ca artă. Pentru el, misiunea supremă e arta: trăiește în epoca artei ridicată la rangul de religie, — departe ca dela un pol la altul de renașterea religioasă actuală. Eroii romanelor sale sunt în genere ființe anormale și amurale, degenerate fiziologicește și pervertite, lăsând cetitorilor o impresie desgustătoare sau revoltătoare din punct de vedere moral.

Între 1890 și 1900, operele lui d'Annunzio, între care prevalează de data aceasta romanele (cunoscute în toată lumea prin traduceri în limba franceză ale lui G. Hérelle), sunt următoarele: *Giovanni Episcopo*, (tradus recent și în românește, în Bibl. p. toți); *L'innocente*, 1892 (în acestea se observă mai ales influența naturaliștilor francezi și a marilor ruși Dostoewski și Tolstoi), *Trionfo della morte*, 1894, — în care se evidențiază bourgetismul; *Le vergini delle rocce*, 1896, — în care apare înrâurirea lui Nietzsche, — și *Il fuoco*, 1900.

În versuri a publicat două culegeri diferite: *Elegie romane*, 1892, și *Poema paradisiaco — Odi navali*, 1893, — ce închid perioada tinereții, din naintea „Laudelor“.

Tot în această perioadă a început să scrie și teatru, liric sau tragic, în versuri sau în proză: *Sogno d'un mattino di primavera*, recitat de marea lui prietenă Eleonora Duse, la Roma, în 1895; *Sogno d'un tramonto d'autunno*, 1898; *La città morta*, 1898 (Celatea moartă), tra-

dusă de d. Alex. Marcu, în bibl. Teatrului Național; *La Gioconda*, 1899 și *La gloria*, 1899.

Toate aceste opere ale lui d'Annunzio, aparținând veacului trecut, au meritul de a fi introdus în literatura italiană psihologia iubirii și a vieții, gustul rafinat, aristocratic, al frumuseții, ideea grandiosului, — și de a fi înrăurit enorm artele frumoase, în special pictura (a fost bun prieten cu Francesco Paolo Michetti) și muzica. Dannunzianismul în arta și literatura Italiei se deslănțuise din plin.

*

Cu anul 1901 se începe în Italia, în acea Italie burgheză, socialistă până la asasinarea bunului rege Umberto I, — pacifistă până la neputința unui războiu victorios și mai ales modestă, cufundată în măruntă viață provincială, în mijlocul căreia chiar Roma părea ștearsă, — un secol nou și o domnie nouă, aceea a lui Victor Emanuel III. Pentru d'Annunzio a început atunci o viață nouă, atât în lumea ideală a poeziei, cât mai ales în aceea reală: perioada toscană. În deceniul 1901—1910, cei mai mulți ani i-a petrecut la villa Capponcina din Settignano, lângă Florența, unde-i plăcea să se creadă un adevărat *Signore* din splendoarea Renașterii.

Pentru poezie și pentru teatru, epoca aceasta a fost culminantă, conținând realizarea adevăratelor lui capodopere de poezie și de teatru în versuri: primele trei volume din *Laudi del Cielo del Mare della Terra e degli Eroi: Laus vitae: Maia*, 1903, *Elettra* și mai cu seamă *Alcione*, 1904, — iar în teatru, *Francesca da Rimini*, 1902, *La figlia di Jorio*, 1904, *La fiaccola sotto il moggio*, 1905 (aceasta, deși mai slabă, a fost totuși tradusă repede în românește de A. Alecsandrescu-Dorna, sub titlul „Făclia sub obroc”); *Più che l'amore*, 1907, *La nave*, 1908 și *Fedra*, 1909. În proză a publicat, în revista „Rinascimento”, biografia *Vita di Cola di Rienzo* (1905—1906) și romanul *Forse che sì forse che no* (1910).

În „*Laude*”, păgânismul clasic greco-latin a fost în mod genial reînviat cu o profunditate panteistică incomparabilă, — și contopit totodată cu disciplina tragică a vieții, cu măreția eroică a Omului (coincidentă în timp cu Supra-omul lui Nietzsche) și cu misiunea civilizatoare și imperialistă a Romei. Poetul a putut stabili astfel o legătură ideală între literatul Renașterii, artist mare, dar lipsit de cultul Patriei, — și acela, de un patriotism înflăcărat, al Risorgimentului, dar superficial și derivat din ideile Revoluției franceze. Genialitatea lui d'Annunzio constă tocmai în fuziunea desăvârșită a celor două mari epoci italiene: aceea de *artă* clasică, luminoasă, robustă, cu aceea de indefinit ro-

mantic și misiune națională, — ce trebuiau armonizate pentru a reda Patriei o nouă demnitate și orgoliu latin și Romei o nouă strălucire, demne de trecutul cel mai glorios.

*

Viața sa fastuoasă îl ruinase. În 1910 a trebuit să plece în Franța, stând de obicei la Paris sau Arcachon. A scris atunci, mai ales în franțuzește, și a rămas acolo până în Aprilie 1915, când s'a întors în patrie spre a milita mai cu succes pentru realizarea unui front latin, prin intervenția Italiei împotriva Puterilor Centrale, — devenind astfel, prin forța sa spirituală, cel mai mare responsabil al acelui pas ce avea să aducă, după izbânda din luptele cu Turcia, victoria finală din conflograția mondială.

Războiul libic, ce ridicase Italia și-i câștigase colonia apropiată, l-a entuziasmat foarte mult pe d'Annunzio, făcându-l să-i dedice volumul al patrulea din „Laude“: *Le canzoni della gesta d'Oltremare (Merope)*. Ediția I i-a fost confiscată (Ian. 1912), și a provocat un conflict diplomatic între țările „aliate“: Austro-Ungaria și Italia, — dând naștere celui iredentism italian ce a împins la ruptura definitivă dintre cele două monarhii și la declararea războiului alături de Franța, la 23 Maiu 1915.

În acești cinci ani de ședere în Franța, poetul a scris trei piese de teatru în franțuzește; în versuri, misterul sacru *Le martyre de Saint Sébastien*, 1911 (*Il martirio di San Sebastiano*) și comedia *La Pisanelle*, 1913, — traduse amândouă în italienește de literatul Ettore Janni, — și în proză, drama *Le chevrefeuille*, pe care el însuși a refăcut-o în italiană, sub titlul *Il ferro* (1914). În limba natală a mai scris tragedia lirică *Parisina* (1913), ce i-a fost pusă pe note de ilustrul compozitor Pietro Mascagni, — și misterul în patru acte *La crociata degli innocenti* (1915).

Operele în proză din acești ani sunt: *Le faville del maglio*, publicate în ziarul milanez „Corriere della sera“, între 1911 și 1914; *Contemplazione della morte*, 1912, *La vita di Cola di Rienzo*, 1913, retipărită cu un amplu *Proemio* de mare importanță autobiografică, și *La leda senza cigno*, tot în „Corriere della sera“, din Iulie și August 1913.

Operele din această perioadă de frământări politice și războinice ilustrează a treia fază din opera sa: aceea spirituală. Poetul Naturii păgâne și al Omului-erou recunoaște forța Creștinismului, devenind, în bună parte din proza și teatrul citat, un catolic sui-generis, cinquecentesc, platon-

zant. Inșă evenimentele extraordinare ce s'au succedat cu iuțeală de film, au deviat întrucâtva această nouă bogăție de motive mistice, religioase, făcându-ne să le întrezărim în volumul penultim din „*Laudi*“, intitulat *Taigete*, și în ultimul, — care n'au apărut încă.

*

Intre 1915 și 1919, în perioada marelui războiu, d'Annunzio și-a câștigat cele mai mari merite, fie ca animator inimitabil, fie ca ofițer combatant, de infanterie, de aviație sau hidro-aviație. Considerând războiul în toată tragica lui necesitate și intrând voluntar, la vârsta de 52 de ani, marele poet s'a dovedit, și în opera sa de ostaș, acelaș creator de acțiuni fantastic de îndrăznețe, demne doar de legendele semizeilor antici, luptând și dând pilde de eroism, așa cum cântase altădată, — în Cer, pe Mare și pe Uscat, și câștigându-și glorie fără seamăn, la Trieste, la Pola, pe Carso, la Grado, unde și-a pierdut ochiul drept, la Veliki Kriback, Faiti Krib, Hermada, Buccari, Cattaro, deasupra Vienei (9 August 1918, când a zvârlit din avion în loc de bombe, manifeste), pe Aisne, pe Piave, pe Grappa.

În acelaș timp a scris și publicat mereu, mai ales proze cu un înflăcărat caracter politic și militar: *Per la più grande Italia*, 1915; *La riscossa*, 1918; *La beffa di Buccari*, 1918; *Cantico per l'ottava della Vittoria*, 1918; *Aveux de l'ingrat*, 1919; *L'ala d'Italia è liberata*, 1919.

*

Războiul s'a sfârșit, pentru Italia, la 4 Nov. 1918. Ilustrul port italian din golful Quarnaro fusese însă refuzat Italiei, la masa dela Versailles. Pentru Poetul îndurerat începu atunci epopoea fumană. Cuceri, cu legionarii săi, după marșul depe Ronchi, din 12 Sept. 1919, orașul Fiume și se numi regent. Operele sale, relative la acest eveniment îndrăzneț și superb, demn numai de un poet ca d'Annunzio, sunt: *Contro uno o contro tutti*, 1919; *Italia o morte*, 1919; *Italia e vita*, 1920.

*

În urma acelui gest, poetul a redat Patriei sale frumosul vârf al aripei răsăritene. Dar a trebuit în cele din urmă să lase orașul în mâna armatei regale și să se retragă, în 1921, la Villa di Cargnaco dela Gardone Riviera, cufundată într'o atmosferă de vis și de poezie virgiliană, între luciul azuriu al lacului de Garda și colinele sau munții dimprejur. Aici și-a transformat vila în templu de mărturii ale sacrificiilor și victoriei, de iubire de patrie, de cult al amintirii, de ascetică și de preamărire a Italiei viitoare, denumind-o „Il Vittoriale“.

Din anii următori, ar fi demnă de notat preocuparea sa de ma-

rină, declarându-se, la 12 Ian. 1924, „șeful efectiv și unic al muncitorilor mării“. Dar la 7 Iulie a renunțat la acest rang, — ca de altfel la atâtea din câte i-a oferit Fascismul, al cărui original promotor s'a ilustrat și în vreme de pace și de războiu. Cel mai mare omagiu care i se face însă este acela al editării, în luxul cel mai desăvârșit, a operelor complete, edite și inedite, în număr de vre-o 80 de volume.

Cărțile tipărite de autor din sihăstria sa, în ultimii cincisprezece ani, sunt mai toate proză cu conținut eroic și patriotic: *Notturmo*, 1921, — una din cele mai valoroase scrieri ale sale; *Per l'Italia degli Italiani*, 1923; *Testo del nuovo Patto Marino*, 1923; *Le faville del maglio*, tomo I: *Il venturiero senza ventura e altri studii del vivere inimitabile*, 1924; tomo secondo: *Il compagno dagli occhi senza cigli*; *Il libro ascetico della giovane Italia*, 1926; — și mai ales cele cinci volume din *La penultima ventura*, exemple fără seamăn de elocvență războinică și ațățătoare, tipărite la primul deceniu dela marșul depe Ronchi asupra Fiumelui: I. *Il sudore di sangue* (15 Ian. — 11 Sept. 1919); II. *L'urna inesausta* (12 Sept. — 31 Dec. 1919); III. *Il pugnale votivo* (3 Ian. — 15 Iunie 1920); IV. *La riscossa dei leoni*; V. *Commiato fra le tombe* (al VI-lea, intitulat *Oltre le belle bella*, e sub tipar la ed. Mondadori).

Gabriele d'Annunzio are actualmente vârsta de 71 de ani și trăește complet izolat de evenimentele literare sau politice, într'o schimnicie ca de bard al altor vremuri.

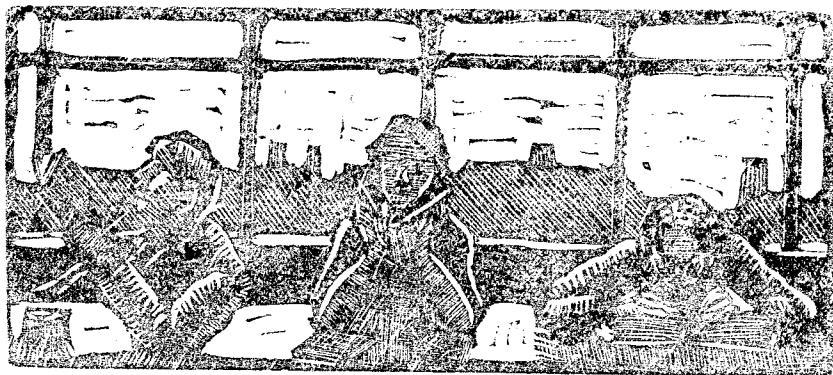
*

Soarta lui d'Annunzio e interesantă și prin faptul că a provocat aproape totdeauna luarea unei atitudini: ori dannunzianist pasionat, ori neînfricoșat antidannunzianist. Dintre marii scriitori italieni, dușman neîmpăcat i-a fost de pildă Giovanni Papini, — care a găsit foarte adesea prilejul de a-i trimite câte o săgeată bine ascuțită, — iar la noi d. Nicolae Iorga, căruia i-au repugnat total și omul și opera.

De altfel chiar în Italia geniul lui d'Annunzio, fie aspru criticat, fie glorificat, nu a fost prea bine înțeles. La noi însă putem spune că e cunoscut mai mult prin romanele traduse în franțuzește, — sau prin legăturile cu Eleonora Duse! Căci nuvelele lui, deși traduse în diverse rânduri în românește, dar numai parțial, cași versurile, publicate întâmplător și sporadic, nu s'au bucurat de prea multă atenție, nici din partea cetitorilor, nici a criticilor. Iar vechea broșură a lui Alecsandrescu-Dorna, epuizată de mult și nu tocmai fericit făurită, n'a putut însemna mare lucru.

Contribui-va oare osteneala noastră la o mai echitabilă cunoaștere și apreciere a poetului?

SONETUL

Poetul și criticul Nicolas Boileau, în interesanta sa *Artă poetică*, a scris despre sonet astfel:

On dit à ce propos, qu'un jour ce dieu bizarre [Apollo],
Voulant pousser à bout tous les rimeurs français,
Inventa du sonnet les rigoureuses lois.
Voulut qu'en deux quatrains de mesure pareille
La rime avec deux sons frappât huit fois l'oreille,
Et qu'ensuite six vers artistement rangés
Fussent en deux tercets par le sens partagés.¹⁾
Surtout de ce poème il bannit la licence;
Lui-même en mesura le nombre et la cadence;²⁾
Défendit qu'un vers faible y pût jamais entrer,
Ni qu'un mot déjà mis osât s'y remonter.
Du reste il l'enrichit d'une beauté suprême;
Un sonnet sans défaut vaut seul un long poème.

Mais en vain mille auteurs y pensent arriver
Et ce heureux phénix est encore à trouver.
A peine dans Gombaut, Maynard et Malleville
En peut-on admirer deux ou trois entre mille.
Le reste aussi peu fu que ceux de Pelletier,
N'a fait de chez Sercy qu'un saut chez l'épicier.
Pour enfermer son sens dans la borne prescrite,
La mesure est toujours trop longue ou trop petite...

¹⁾ Schema sonetului e: ABBA—ABBA—CDE—CDE. Însă terținele pot avea și alte așezări de rime, ca CCD—EED, CDC—DCD, CDC—EDE ș. a.

²⁾ În italienește măsura e de zece alternând cu unsprezece silabe (endecasilabul italian); în franțuzește e întrebuințat îndeobște alexandrul.

Forma riguroasă a sonetului cere prin urmare un talent și o îndemânare puțin comune. Benedetto Menzini (1646—1704), contemporanul lui Nicolas Boileau (1636—1711), afirmă că sonetul fu inventat de Apolo ca piatră de încercare pentru marii poeți, fiind, pentru grelele dificultăți ce le impune, «un grozav pat al lui Procust». ¹⁾ De asemeni mulți poeți italieni au tratat acest subiect în sonete sau grupuri de sonete, începând cu florentinul Pieraccio Tedaldi (1290—1350) și continuând de pildă cu Lorenzo Mascheroni (1750—1800), care povestește glumeș istoria lui, în nouă sonete; cu Giovanni Prati (1814—1884), cu Giuseppe Revere (1812—1839), cu Enrico Nencioni (1837—1896), cu Arturo Graf (1848—1913), cu Gabriele d'Annunzio, care și l-a refăcut mult, în ediția definitivă, pe acela din ediția întâia din „Intermezzo di rime”; — dar mai ales cu acelea ale lui Giosuè Carducci (1835—1907), care i-a găsit potrivita expresie de „Breve e amplissimo carne” (Scurt și foarte ampu poem), în cunoscutul sonet din vol. „Rime nuove”. ²⁾

*

Sonetul e o formă fixă, de origină exclusiv italiană, adică siciliană, și nu, cum mai susțin încă unii, de origină franceză sau germană. După toate probabilitățile, el s'a născut din fuziunea a două strambote populare siciliene, unul de opt și altul de șase versuri, cu rime alterne, împărțite fiecare în câte două părți egale.

În Italia, din negurosul Ev mediu și până la începătorii de azi, din *duecento* până în plin *novecento*, sonetul are o viață de opt secole împlinite. Cele mai vechi sonete ce se cunosc, în număr poate de 31, aparțin notarului sicilian Jacopo din Lentino (circa 1180—1233), cel mai vechiu trubadur al primei școli poetice din Italia.

Numele de sonet, în it. *sonetto*, înseamnă mic sunet și i s'a dat probabil pentru că era un poem scurt și se cânta acompaniat de un instrument muzical.

Din însoțita Sicilie a lui Frederic II, împărat și rege, — sonetul își luă repede zborul către frumoasa și verdea Toscană, viitorul și gloriosul leagăn al lirice italiene, — introdus acolo poate de poetul Fra Guittone din Arezzo (1230—1294), unul din părinții literaturii italiene din nainte de Dante florentinul, — autor a 211 sonete și desigur inventator al sonetului *dublu* sau *rinterțat*.

Odată adus în Toscana, fu repede adoptat de toți poeții *dublei stil nou*, între care primează gigantic Dante Alighieri, cântărețul Beatri-

¹⁾ Benedetto Menzini, *Arte poetica*, cartea IV, versul 293.

²⁾ Dintre poeți altor literaturi, putem cita sonetele scrise: în englezește de Wordsworth și în franzezește de Sainte-Beuve și José Maria de Hérédia.

cei (1265—1321), — și apoi ridicat la adevărata lui glorie de poetul Laurei, Francesco Petrarca (1304—1374).¹⁾

Gloria sonetului fu atunci așa de mare, încât apărură și alte forme derivate, ca sonetul dublu sau rinterțat, sonetul minor, sonetul caudat (cu coadă), sonetesele ș. a. În Renaștere,²⁾ în Seicento și Settecento (secolele XV—XVI, XVII și XVIII), mii de poeți au scris în special sonete: în afară de giganticul Michelangelo Buonarroti (1475—1564) și de melancolicul sentimental Torquato Tasso (1544—1595), toate legiunile de petrarchiști și petrarchiste din quattrocento și cinquecento, în frunte cu Pietro Bembo (1470—1547), apoi Giovambattista Marino (1569—1625) și mariniștii (sau secentiștii) veacului al XVII-lea; în sfârșit arcazii și arcadienele veacului al XVII-lea, în frunte cu Giovanni Battista Zappi (1667—1719).

Către epoca napoleonică (sfârșitul sec. XVIII și începutul sec. XIX), sonetul începu să fie serios concurat de puzderia de cântone și cântonete ale întârziatilor arcazi. Avem totuși mulți buni sonetiști și atunci, ca: Giuseppe Parini (1729—1799), dar mai ales clasicizanții Vittorio Alfieri (1749—1803), Vincenzo Monti (1754—1828) și Ugo Foscolo (1778—1827).

Exuberantul romantism a dat apoi preferință altor forme mai libere, ca balada, nuvela în versuri, cântecul și oda, patriotică sau religioasă, — iar poeți ca Alessandro Manzoni, Giacomo Leopardi sau Niccolò Tommaseo nu l-au cultivat decât incidental. Totuși Giovanni Prati (1814—1884) are de pildă, în a sa *Psyche*, 558 de sonete.

La mijlocul secolului și în al doilea romantism, aflăm sonete frumoase la bunul Giacomo Zanella (1820—1888), cași la „scapigliatii“ (pletoșii)? milanezi: Emilio Praga (1828—1873) sau Iginio Ugo Tarchetti (1841—1869).

În a doua parte a secolului trecut, Giosuè Carducci (1835—1907), laureat al premiului Nobel, și carduccienii, simpaticul Olindo Guerrini (1845—1916) și veriștii, izolatul și tristul Arturo Graf (1848—1913), — cel ce și-a petrecut prima tinerețe la Brăila, — scriseseră și ei multe sonete; iar în secolul nostru, campestrul și blajinul Giovanni Pascoli (1855—1912) și pascolienii, Gabriele d'Annunzio (n. la Pescara în 1863) și dannunzienii; neobositul Giovanni Alfredo Cesareo (n. 1861); cizelatorul anconitan Adolfo de Bosis (1863-1924); alpestrul Giovanni Ber-

¹⁾ Cum am putea oare trece cu vederea înflăcăratele versuri ale d-lui Co-dreanu:

Nici Laurei scris-a Petrarca
Sonete mai pline de dor — ?

²⁾ E interesant de notat că o curioasă excepție face genialul și eruditul Poliziano, care n'a scris deloc sonete.

tacchi (n. 1869); solitarul piemontez Giovanni Cena (1870—1917); ilustra Ada Negri (n. 1870); ticinezul Francesco Chiesa (n. 1871); gin-gașul Ugo Ghiron (n. 1876) și în sfârșit virtuosul Francesco Pastonchi din San-Remo (n. 1875), adevăratul sonetist al vremii noastre, — pen-tru a ne opri la generația din naintea crepuscularilor și futuriștilor, — au scris cu toții multe și frumoase sonete. E adevărat totuși că futu-riștii lui Filippo Tommaso Marinetti (n. la 1879) sau Marino Moretti și crepuscularii nu agrează prea mult, — poate și ca o reacțiune, — acest glorios, dar așa de sever și sobru *breve e amplissimo carme*.

Cu toate acestea, torinezul, atât de duios, Guido Gozzano (1883—1916) și melancolicul sentimental Sergio Corazzini din Roma, — mort la douăzeci de ani (1887—1907) ca poetul D. Iacobescu al nostru; — Corrado Govoni (n. 1884) sau futuristul milanez Paolo Buzzi (n. 1874) n'au disprețuit această riguroasă formă, care continuă încă, în patria lui Dante, Petrarca și Boccaccio, să se bucure de atenția și zelul tinerei generații a dăituitoților de versuri¹⁾

*

În literatura franceză sonetul de asemenea e foarte mult cultivat, mai cu seamă în epoca Renașterii franceze și a clasicismului, — adică de un Clément Marot (1495—1544) Remy Belleau (1533—1577), Pierre Ronsard (1524—1585) și pleiadiștii, — apoi a secolului al XVII-lea; la fel la spanioli, unde l-a popularizat poetul Algomaver Juan Boscan (1490—1542), și la portughezi, unde strălucește nemuritoare figura lui Don Luis de Camoens (1525—1580), autorul Luisiadelor; la englezi, unde putem aminti pe legendarul William Shakespeare (1564—1616), — din sonetele căruia s'a tradus și în românește o concludentă culegere, și pe divinul John Milton (1608—1674), poet al „Paradisului pierdut“.

La germani, sonetul înflori în deosebi în epoca napoleonică, în vre-mea marelui clasic Johann Wolfgang Goethe (1749—1832) și August Platen (1796—1835); la provențali, deabia în veacul trecut, când poe-tară un Frederic Mistral (1830—1915), prietenul lui Vasile Alecsandri, — sau Teodor Aubanel (1829—1886).

Cași la provențali, la români istoria sonetului e scurtă. Introdus încă dela întâile mijiri ale poeziei noastre lirice culte, și cu drum bine croit de pildă în opera acelu vechiu „petrarchist“ moldovean, George

¹⁾ Sonetul italian a pătruns bine chiar și în inspirațiile muzelor dialectale, ca de pildă la cunoscuții Giuseppe Gioacchino Belli (1791—1863) și Cesare Pasca-rella, membru al Academiei regale italiene (n. 1858), pentru dialectul roman; finul artist Salvatore di Giacomo (1862—1934), pentru cel napoletan; Nino Martoglio (1873—1922), pentru cel catanez (sicilian); pitorescul Renato Fucini (Neri Tanfucio: 1843—1921), pentru cel pizan (toscan) ș. a.

Asachi, — totuși nici un poet din eroicul veac al lui Vasile Alecsandri sau Mihail Eminescu, nu l-a cultivat până la adorare; iar dintre liricii contimporani, d. Mihail Codreanu, magicul dăltuitor al „Diafanelor“, al „Statuilor“, — pentru care a primit marele premiu Năsturel în 1915 și care au fost reeditate după războiu, — al „Cântecului deșertăciunii“ sau „Turnului de fildeș“, — e un frumos, dar singuratic exemplu (O observație demnă de notat în privința sonetiștilor români e mai ales nerespectarea măsurii din versul sonetului, — fiind înlocuit endecasilabul cu alexandrinul franțuzesc — mai cu seamă în traduceri).

Alt fapt vrednic de amintit aici e lăudabila inițiativă a poetului Ioan Valerian, care în a sa „Viață literară“ din Decembrie trecut (a. VIII, nr. 150), a deschis un concurs al sonetului inedit, — motivându-l astfel:

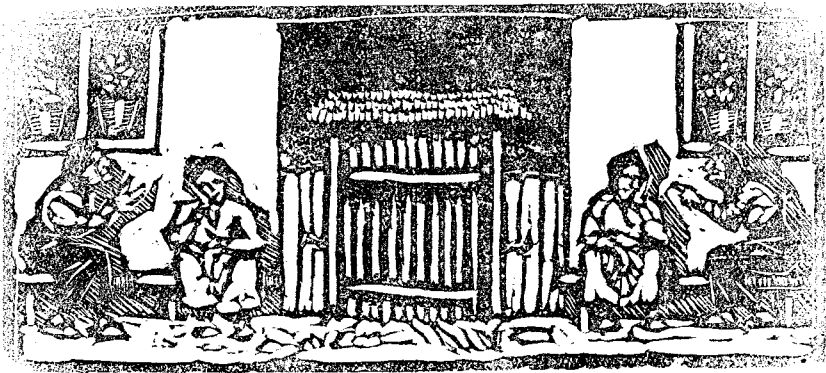
„După mai bine de un deceniu de „poezie liberă“, după desfrâul poeziei de notație și al incoerenței poetice, *Viața literară* își propune să sondeze, în mijlocul scriitorilor, progresele ce s’au făcut prin aceste libertăți democratice, acordate poeziei. Nu luăm nici o atitudine față de curentele literare: vrem doar să le înregistrăm caratele calității, sub constrângerile unei forme poetice fixe, care pune la contribuție deopotrivă inspirația, tehnica poetică, erudiția, fără să excludă profunzimea gândirii sau subtilitatea expresiei“.¹⁾

*

Gabriele d’Annunzio, superbul bard al mării italiice și al codrului apeninic, al eleganțelor cavalești și al Orașelor tăcerii, — și-a făurit numeroasele sale poeme în cele mai variate forme (și chiar și de aceea e mare, și a tiranizat maestos pe confrății dela 1900 încoace, fiindcă a știut să diversifice, cu cel mai desăvârșit lux, metrica și formele poeziei italiene). Poetul Francescăi din Rimini a scris, în volumele sale dintre 1879 și 1904, vre-o trei sute de sonete, ce ascund în severele lor forme, toată bogăția de inspirație a acestui glorios scriitor al neolatinității.

În cele 44 de sonete traduse aici, fără să se fi făcut o riguroasă alegere prealabilă, se găsesc totuși multe din poemele caracteristic d’annunziene, dela primele cunoștințe ale Poetului cu Muza și până la măiastra orchestrație a „Laudelor“. De aceea ne încumetăm să le publicăm laolaltă, traduse în metrul original, dar nerimat, însoțindu-le cu două bibliografii semnificative și utile oricărui cetitor, — pentru a prezenta publicului românesc o interesantă latură a operei celui mai ilustru poet al Italiei contemporane.

¹⁾ Premiul numit „Ioan Pavelescu“, — în cinstea aceluia virtuos sonetist răpit prea de timpuriu dela sânul Poeziei, — a fost acordat anul acesta tânărului poet Mircea Pavelescu.

SCRISOARE MAMEI

Îți scriu acuma din balconul casei,
Din fața camerei ce dă în mare,
Și'n orice clipă îți sărut buchetul
De flori ce ieri mi l-ai trimis în dar.

Din când în când, zefirul depe mare
Mi-aduce-un val de proaspete mirezme,
Și-acolo'n fund, în bucuria umbrei
Și a luminei, Soarele dispăre.

Cu sufletul îndrăgostit de tine,
De'nfioratele-ți săruturi și suspine,
De ochii tăi, de râsu-ți liniștit,

Eu văd în toată strălucirea cea
Suavu-ți chip înconjurat de raze,
Ca o madonnă sfântă de Murillo.

BASTARDUL: IUBIRE IN SINGURĂTATE...

Era bastard. In reaua lui privire
li fulgera o ură nempăcată
Ca razele unui amurg de sânge
In fundul apei tulburi dintr'un șanț.

Slăbuț și palid: cu un smoc roșcat
Ce-i atârna pe fruntea-i deformată,
Iar corpu-i dintr'o stâncă de granit
Părea cu barda de oțel tăiat.

Dar cine-l bănuia cu dor năvalnic,
Și cine-ar fi crezut că lacrimi calde
Amar i-au chinuit truditu-i suflet, —

Când peste bord soseau cu luna plină
Doar valuri uriașe de mirezme
Și n'auzea decât cum alții sforăie ?

BASTARDUL : TRECEA IUBITA-I...

Nimeni. Doinind, trecea iubita-i, plină
De soare 'n lungul țărnelui roșcat,^{ary Cluj}
Cu pieptu-i dornic gata de iubire,
Cu păru'n voia vântului lăsat

Zglobie foc, îi înnota privirea'n
Albastrul cum e cerul tropical,
Umplându-se de vis, și-o fermecase
Un imn nebun al mării de opal.

El, în zadar dorind-o 'nflorat,
In fundul bărcii largi s'a pitulat,
Cu mâna apăsându-și peste tâmple.

— La plasă, fuga! îi urlă stăpânul,
Cu un picior în pântec. Și în zare
Se legăna voioasa ei cântare.

BASTARDUL : CÂNȚA IUBITA-I...

Cântarea ei spunea : — Algă marină !
În fundul apei verzi sunt numai zâne ;
Știu o grădină de corali și o căsuță
Făcută pentru fete 'ndrăgostite.

Cântarea ei spunea : — Floare de spin !
Știu peștera cu pietre colorate,
Acolo'n fundul apelor albastre,
Zidită pentru fete logodite.

Rossaccio se gândea : — Eu sunt un câine.
Eu nici măcar o mângâiere,
O sărutare n'am. Sunt ca un câine.

— Hei, trageți, trageți repede odgonul !
Toț sângele meu iață-l pentr'o pâine...
Dar dacă într'o zi s'o rupe coarda ?

BASTARDUL : SFÂRȘIT TRIST

Se cățara în sus pe râpa aspră,
Sufând din greu și palid, ucigașul,
Sub arșița imensă, ca o fiară ;
Și'n mâini strângea cuțitul plin de sânge.

Il salutară pescărușii'n stoluri,
Prin stânci luându-și zborul foșnitor :
Scoțând un strigăt unei bărci cu pânze,
Căzu de sus în sânul unui val.

Suna'n văzduh, de munca omenească,
Roșcatul țarm ; trist, întrerupt, sosea
Prin adieri de vânt un cor de fete,

Și'n valul de smarald, vârgat cu zone
De aur, un cadavru'ntins pe spate
Scoțea la soare pieptul sfărâmat.

FANTAZIE MARINĂ : FURTUNA

Când obosit de frământări amare,
După o noapte albă și sterilă,
Ascult, cu capul pe hârtie, marea
Cum murmură în noaptea cea bolliță,

Atunci îmi pierd în vântul furtunatic
Orice frumoasă, dulce fantazie ;
Orice imagină frumoasă-mi fuge,
Și mă 'nconjoară golul și'ndoiala.

Adesea parcă văd o navă mare,
Cu fundul spart, pierduță'n depărtare,
Pe viscol, singură 'ntre cer și mare ;

Și mă gândesc la marinari, ce fără
De ajutor, în culmea desnădejzii,
Se 'ncolăcesc pe vârfuri de catarge.

FANTAZIE MARINĂ: NAUFRAGIUL

Cât pot, lipiți de ultimul catarg,
Ca un enorm ciorchine viu, sărmanii
Naufragiați în mijlocul furtunii
Scot strigăt surd și fără de nădejde.

Dar în zadar. Se-afundă neagra navă
Ca un sicriu îngrozitor, în sânul
Vâltoarei sumbre: îi așteaptă-acolo
Un liniștit și'nalt tufiș de alge.

Polipi privesc atent cu'nfomețaii
Lor ochi din irisul gălbui și groaznic
Acel trist vălmășag de înnecați,

Și apoi, într'un joc de umbre stranii,
Ca șerpilii, tentaculele polipilor
Se'ncolăcesc pe membrele umane.

HIMERE

Stă nava lui în palida lumină
Cum stă un negru cetaceu dormind,
Iar ancorele 'n port au prins rugină
În fundul apei moi și somnoroase.

Dar el înnoată 'n marea desnădejzii,
Naufragiat nenvins, la disperare,
Plin de himerele ce i-au prins inima
Cu 'ncolăciri puternice de șarpe.

Spre voi înnoată, candido sirene
Cu ochii mari, verzui și fără milă,
Spre voi înnoată, mlădioase hiene ;

Că 'n frudnicele seri cu lună nouă
Lui și acuma-i înfloresc în vine
Prea dulcile săruturi otrăvite.

CĂLĂREȚUL

Eu mă grăbesc la lupte, Cavaler
Necunoscut, și'n vale trec călare
Cu arme poleite, dar un gând
In ochiul meu superb de șoim, mă arde.

Norodul mă privește și se'ntreabă:
Cine-i acest copil ce trece mândru?
Eu merg neînfricat prin spini, dar gândul
In ochiul meu superb de șoim, mă arde.

Din când în când, înjepenit în șea,
Stau și ascult cu cruntă'nfrigurare
De-aduce vântul zvoană de bătaie,

Și fără milă calului dau pinteni
Și'n coaste îi înfig, iar peste șolduri
Incerc de'mpunge vârful lăncii mele.

SONETELE PRIMĂVERII: IMAGINEA

Amară e tristețea cărnii, când
Se stinge flacăra dorinții'n ghiața
Desgustului, și nici un vâl de dragoste
Nu mai acoperă inerta goliciune!

(Iar tu te'nnații în fundul sufletului,
Imagine curată. Cum se-apeacă
Pe frageda-i tulpină asfodelul,
Așa pe umăr sprijini capul blond)

Imensă e tristețea cărnii goale,
Când inima în piept de-abia mai bate
Slingheră, 'ndepărtată, ca'n mormânt!

(Iar tu privești mereu, o, mută
Imagine, ca laptele de pură,
Cu gingașii tăi ochi de porumbel.)

VERE NOVO (PRIMĂVARĂ NOUĂ)

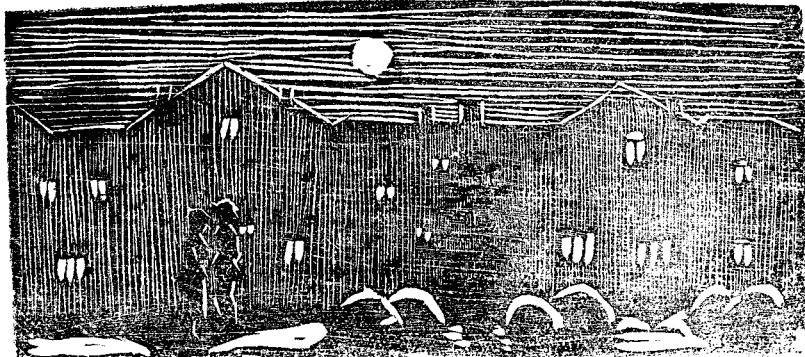
O, primăvară, îmi aduci mereu
Pe leneșele perne ceas de noapte.
Zadarnic noul soare aurește
De dimineață goalele ferestre.

Migdalii în veșminte noi de nuntă
Surâd și-acuma în văzduhu-albastru ?
Pe mal sunt iarăși plini copacii fragezi
De flori ? In holde unduiește inul ?

Intunecații-mi ochi n'au să-i mai vadă.
N'am să te văd zâmbind, o, primăvară,
Așa cum inima mea te visează.

N'am să mai viu pe sub migdali, prin lanuri,
Printre izvoare sau livezi. Rușinea
M'ar apăsa prea mult pe suflet.

SONETELE PRIMĂVERII: *SED NON SATIATUS*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I

Nu mai zâmbește'n ochii triști ai mei
O licărire doar de voioșie.
Puternica și cruda-mi tinerețe
In brațele femeilor se stinge.

Prietenii'n zadar vor să mă'mbie
Chemându-mă la arme și la luptă.
Acuma-mi uit de soarta mea întreagă,
In desfătări nebune, trecătoare.

Un fel de-otravă dulce mă pătrunde,
O lăncezeală'ncet mă copleșește
Și nu mai am curajul să mai lupt —

Ca'n vremea când prin vânt, nebună,
Se avânta întraripata-mi strofă,
Strigând spre valuri: mare, mare, mare...

II

O, corpuri de femei frumoase, care
Vă 'ncolăciți ca șerpii albi și sprinteni,
Azi nu mai știu să-mi liberez sătulul
Meu șold din ale voastre 'nlănțuiri.

O, sâni frumoși, cu vârfuri înflorite,
Pe care-mi cade 'n zori truditul cap,
Când în supreme spasmuri de plăcere
Mă simt slăbit și mă întind alene ;

Feline șolduri, pe-ale căror brazde
Urc ritmic degetele muzicale
Ca peste coardele-arcuitei lire ;

Dinți, ce mă mușcă, de mă las în voie,
O, guri mai sângerii decât o rană,
Eu pentru voi tot aș mai vrea să pier.

MOARTEA ZEULUI

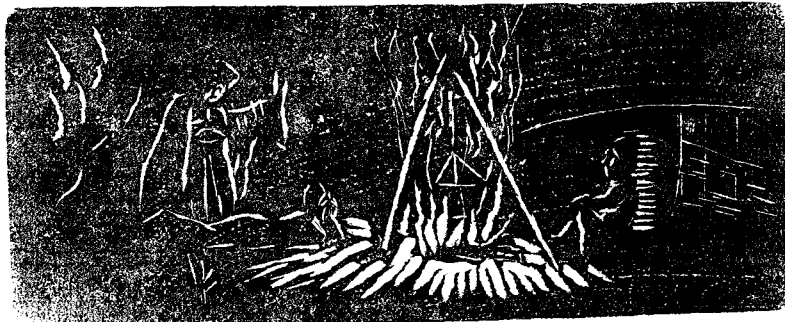
Apóleto kalós Adonis

Cu cel mai dulce aromă ulei
Și'n lacrimi, văd fečioarele stropind
Zeescul trup culcat Durerea urcă
Armonios din despletite bucle.

O, Vis străvechiu al morții voluptoase,
Aș vrea și eu la moarte-mi să te am, —
Dac'ar putea să mă divinizeze moartea
Când voiu fi'nțins pe patul funerar.

Spre cerul rumen li se'nnață plânsul
Și brațele, și'n jalnica beție
Cu glas puternic cheamă pe Astarte.

Așa murea flăcăul, într'un mare
Mister de frumusețe și durere,
Cum îl concepe Visul meu și Arta.

INVOCARE

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Kalós téfnake meliktás*
I

O, gură dulce, dureros de dulce,
Cum au creat-o Arta mea și Visul;
O, formă fără formă, smulsă dela
Hermafroditus cel frumos și tânăr;

O, gură umedă și sinuoasă,
Ce, când năvalnic mă îndeamnă dorul
Și-s cufundat într'o uitare-adâncă,
Imi sorbi viața cu înfrigurare;

O, lungi cosițe ce-mi ating ghenunchii
În dulce zvon; o, mână rece, care
Imi dai fiori și-mi simți înfiorarea;

O, voi, ochi leneși, dintre gene lungi,
Ce v'ați deschis la strigătu-mi din urmă
Și mari, veghiați privindu-mă cum mor, —

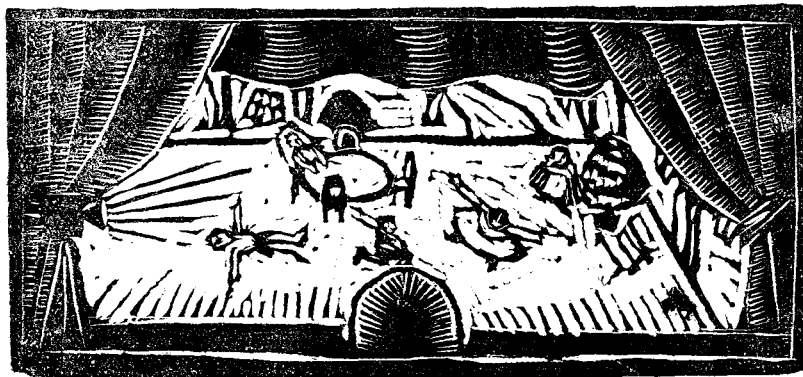
II

Ah, de-aș muri'n sfârșit și eu, de moarte
Adevărată, și de mi-ar fi glasul
Acesta, cel din urmă, și cu lacrimi
Mi s'ar stropi în dulcea seară trupul,

Și de mi-ar fi toți mirșii primăverii
Superb culcuș, și-aromele de Siria
M'ar presăra pe corp, și 'n grea năsălnie
M'ar duce'n lungul palidului țarm

Efebii 'n innuri lente (iar fecioarelor
Le-ar tremura în urma lor obraji
Sonori pe lângă flaut sub ghirlande) —

Și dac'ar arde stelele ca torțele
Și 'n cer s'ar stinge la sfârșitul innurilor
Divina Auroră ca o roză!

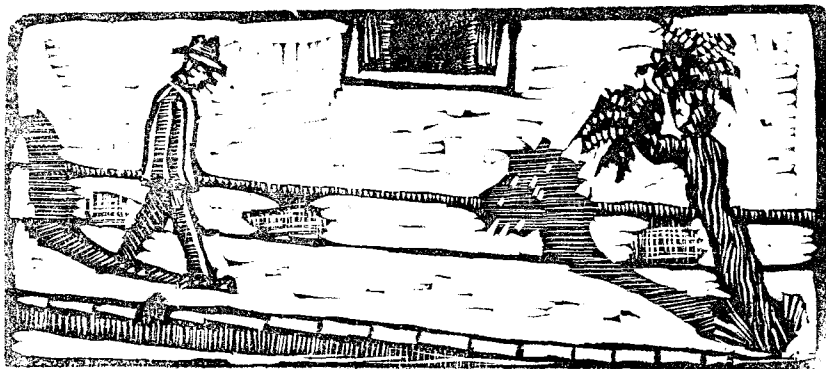
TRISTEȚEA CĂRNII: *QUOUSQUE EADEM?*

Ajunge! Muzica mă plictisește.
Sătul de vise-s ca de-o băutură
Obişnuită. Şi nici o minune
Nu mi-ar putea da iarăşi ce-mi lipseşte.

Cu ce nelinişte flăcăul se grăbeşte
Pe urma dragostei, pe urma soartei...
Femeia, chiar de-ar fi ea cum e luna,
E'n veci aceeaşi, blondă sau brunetă.

Veri, toamne, ierni şi primăveri,
Schimbări eterne, ceasuri nesfârşite,
Când mă gândesc, uritul mă cuprinde.

Ce plictiseală de nespus, să ai deasupra
Un cer mereu senin, ori furtunatic...
Cine-o mai şti vre-o voluptate nouă?

„QUALIS ARTIFEX PEREO!“

„Văd veşnic lucruri de nimic în juru-mi.
De-aş contempla măcar în flăcări Roma
Şi de-aş plăti un vin de trandafiri
Măcar cu milioane de sesterţi!“

Nerone-şi făuri din sânge numai
Şi aur, toată viaţa lui superbă
Şi-o 'mpodobi cu cele mai măreţe
Coroane depe scene şi din circuri.

Iar mai nainte de-a muri, deplânse,
Cu o durere fără margini, numai Arta!
Şi numai pentru ea dibaciu-i braţ

La disc i-a tremurat, când ajulându-l
Epafrodit, şi-a dus încet pumnalul
La gât, grăind: „Ce mare-artist se stinge!“

TRISTEȚEA CĂRNII: CENSORUL

Ohe iam satis est!

Toți trandafirii mei s'au veștejit.
Flori nu mai am și cupa-mi este goală. Cluj
Am tot băut mereu. Nici o beție
Azi nu mi-a mai rămas necunoscută.

Bătrânu-mi spune : Ce mai faci acum ?
Vei căuta pe cel ce te lovește ?
Înlinzi obrajii unul după altul ?
Alege între ștreang și între ciliciu !

Dă ștreang grumazului meu bărbătesc !
Eu mi-am ales. Dar poate, înțeleptule,
Știi vre-un desfrâu pe care nu-l cunosc.

Fii dar maestrul meu cel de pe urmă,
Bătrânule, tu care-așa de bine
Știi toate josniciile vieții ...

SONETELE PRIMĂVERII: STATUIA

Funus tacitum

Când trist și somnoros mă'nfind în paț,
Căci de acum nimic nu-mi mai surâde, Cluj
(În lacul negru oglindite, cele
Din urmă stele tremură molatic),

Imaginea femeii 'nceț, încet,
Din umbră înflorește ca o floare,
Și se înalță ; iar pe trupu-mi gol
Mi-așterne raze marea floare vie.

Din lânzezeală fruntea mi-o ridic
Și-un val nebun de ură 'ngrozitoare
Mă 'mpinge să sfărâm acel chip mut,

Acea statuie de amor funestă,
Ce'n liniște rămâne să-mi contemple
Pădurea veștedă a tinereții...

ADULTERELE : ISOLDA

«Noapte de uitare, de amor și taină,
Noapte dulce, sfântă, veșnică! O, moarte,
Pură, neînvinsă, ne deschide-acuma
Poarta'mpărăției tale minunate!

Ziuă'n veci dispară! Soarele-i ascuns
În adânc în suflet, și-i așa de tare,
Că'nfloresc în peșteri florile. O, moarte,
Să dispară veșnic ziuă'nșelătoare!»

Dar din turn coboară un alt glas: «Veghiați!»
Noaptea este scurtă și'n zadar visați!
Stelele tăcute au păliit atunci

De deasupra'n parcul cel bătrân. «Veghiați!»
Repeța o voce. Iar în depărtare
Răsuna cortegiul dus la vânătoare.

ADULTERELE : GODOLEVA

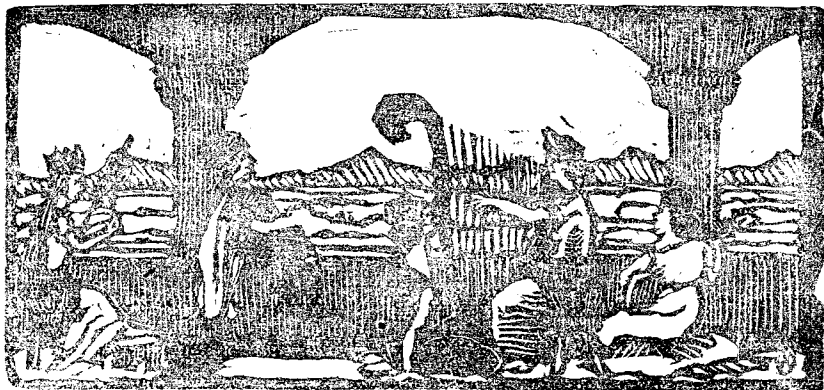
Os vulvae insaturabilis !

Te pedepsesc acolo unde-ți colcăie
Mai mult desfrâul : în obscenu-ți pântec
Ce-a fost și-al altora ; în sânu-ți unde
Te-au mângâiat... Vorbi. Și vru întocmai.

Luă o torță roșie (neună
Urla femeea goală, pe țărână,
De frică), și el însuși arse carnea
Ei moale, plin de-o cruntă mulțumire.

Urla și se'ntorcea peste sălbaticile
Și unduioasele ei plete, arsa,
Iar rana-și răspândea grozavu-i miros.

De-acolo el plecă numai când roza
Impudică păru sub pântec spasmic
O peșteră informă, fumegândă.

ELEGANȚE: SONETUL DE AUR

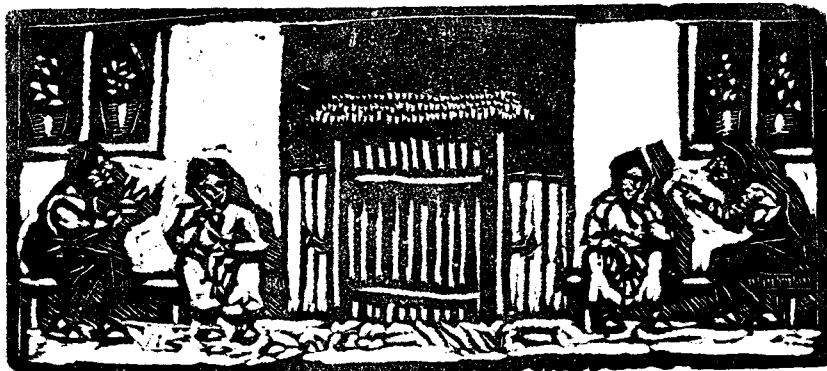
DĂRUIND O PERNUȚĂ

O, muză, opt și șase vergi de aur
Baț cu'n ciocan de foc pe nicovală,
Le îndoiesc și le înșirui toate
Și le așez pe perna purpurie.

Apoi, cu o răbdare și mai mare,
Ca un giuvaergiu bijuteria
Regală (-mi vine'n minte Benvenuto !),
De toate le petrec prin vârf de dallă.

Din rimele de preț țâșnesc sclipiri
De cucurbeu, închise'n case de-aur,
Pe catifeaua cu cocoș brodat.

Năvalnic apoi eu lucrez agrafa
Terținei dela urmă, iar metalul
Imi scârțâie sub apriga-mi lucrare.

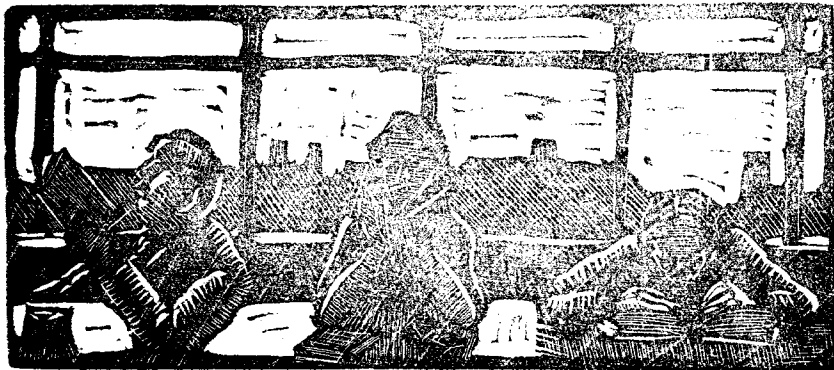
ELEGANȚE: AMINTIREA RIPETTEI

Și'n suflet te văd iar ca'nțâiași dată,
Când te iubeam. Innaltă și mlădie,
Trecuseși, zâmbet și lumină toată,
Prin geru-acelei dimineți de iarnă.

În urma ta o slujnică ducea
Lungi ramuri de migdal. Fără să știi,
Lăsați în urmă printre trecători
Un vis frumos de toț, numai de flori.

Pe strada luminoasă și tăcută
Migdalii înfloriți, ca prin minune,
Se înălțau spre cerul de turcoază.

Și'n mijlocul fantasticei dumbrăvi
Ședea palatul prințului Borghese
Ca un pian enorm și argintiu.

STUDII DE NUD: ARGINTIE

Când stând cu pântecul pe plajă, goală,
Se lasă'n lentă cucerire-a valurilor,
Nu pare ca sub alba lună plină
O splendidă statuie de argint?

E Venus Callipix într'o poziție
Lascivă; 'n rotunzimea șoldurilor
Stau două dungi sculptate; iar spinarea
Își unduiește larg adâncu-i arc.

Un val se'nnalță și o scaldă: Ea
Se scutură la recea lui atingere
Și de plăcere spatele ei tremură.

De față apoi valul o lovește,
Dar ea pe loc rămâne nemișcată,
Pân'ce înaltul flux o scaldă toată.

STUDII DE NUD: ARĂMIE

Fiindcă a ieșit din baie goală,
Inchisă'n bucla-i neagră numai apă,
Apasă pe nisip tremurătoare
Contururile membrelor ei pure.

Când parcă-și strânge fructul viu din sân
Jucându-se cu vârful lui cel tare,
Când se întoarce, iar nisipul aspru
Ii umple pielea cu figuri bizare.

Apòi, pătată astfel, se întinde
La'mbrășișarea luni pe-așternutul
De alge, stând pe spate nemișcată.

Ea pare'n fondu 'nchis al depărtării
Ca o statuie mare de aramă
Mâncată de înțepătura mării.

PLASTICE : FEMEEA MĂRII

Ea dormița de mult. Divina mare
În fundu-i ocrolea pe adormița
Zeească. Într'o pală auroră
De lună, în adâncul de sub mare,

Vedeai parc'o imensă mișunare
De forme. Se'mpleteau pe ea culcață,
Ca șerpui, alge negre și amare ;
Un codru cum e fierul, de coral,

Nuntind ușor, se'mprăștia pe fruntea-i ;
Moluștele se înmulțeau în pace
De goliciunea monstrului uman ;

Iar crustacei enormi priveau uimiți,
Cu ochiu inert și bulbucăț, la noul
Lor animal, așa ciudaț și dulce !

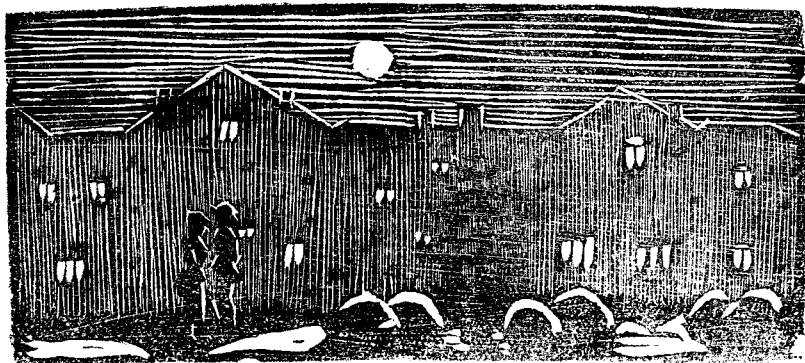
SPRE VECHEA BUCURIE : DE PE CULME

In mare promontorii păduroase
Se' ntind, cu munții consacrați Fortunei; Cluj
Și arcuite, cași cornul lunei,
Albastre se deschid golfuri cu pește.

Dealungu-acestor linii grandioase
Și-adun'amurgul fumul roșiatic.
Innalte forme, una câte una,
Răsar din ape ca'n apoteoză.

In valuri lente, din câmpii terestre
Și din câmpii marine, o tămâie
Se'nnață 'n ceruri ca din mii de-altare ;

Și cred că'mbrățișez, străfulgerat,
O, patrie maternă, cu privirea-mi
Tot trupul tău imens, culcat pe mare.

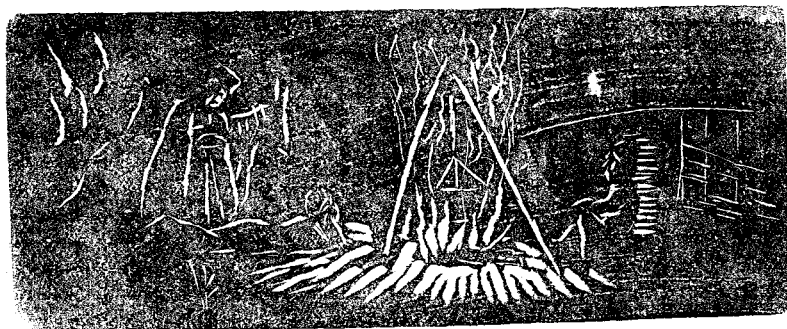
CĂTRE POEȚI

În sânul Mării neștiute, unde
Năvi niciodată n'au ajuns, se'nnalță
Prin lăntele și tainicele-i forțe,
Din albi polipi, o Insulă'nflorită.

Ca'n basme-i cresc pe țărmuri trandafirii
Și-s neatinși, în liniștea lor vie,
Pe unde, în sfârșit, în zori de ziuă
Au să-și îndrepte marinării prora.

Se'nnalță Insula'n singurătate,
Hrănită de familii de prolificie
Moluște în adâncurile pașnice.

Vieața forme noi în toate cercurile
Creează, — și-orice scoică'nchide PERLE
NEMAIVĂZUTE, O, POEȚI, DE SOARE.

SONET LIMINAR CĂRȚII ZISE ISOTTEO

PALAT DE AUR, nobilă'ncăpere
A Râsului, Plăcerii și Nădejzii,
În care Visele încoronate
Horesc sub arcuri nalte și ușoare ;

CODRU DE AUR, unde Țamor, gol,
Cu Poftele, ca șoimii cei mai lacomi,
Și cu Păcatele, câini ageri, negri,
Întâmpină vânatul lui cel dulce ;

IZVOR DE AUR, unde albe și domoale
Merg lebedele Venerii în stoluri,
Făcând polir pe spate cu aripele ;

O, CARTEA MEA, cuvîne-se scripire
Mai multă'n vers și rîs mai mult în forme,
Cînd Isaotta Guttadauro sosește.

SONETUL LUI APRILIE

Aprilie cel tânăr, vânătorul,
A cărui dulce floare
De bucle i se'mprăștie pe umeri, —
Ca un cioban, în scobitura palmei,
În primele-aurore
Sorbit-a vesel roua înghețată.

Aprilie cel tânăr, trubadurul,
Pe trestia sonoră
Ii zice ierbei fragede, urarea:
Răzorul reavăn fumegă la soare
Și-un nu știu ce fior
Cuprinde spicele verzui din holde.

Frumoasa! Uite blonda Isotta!
Plecată'n pragul porții sale, iată
Iși strânge ghetele'n piciorul
Știut de codri. Ziua o inundă.

Cosițele-i, într'un belșug de aur,
Ating pământu'n clipa când se'nclină.
O, fața ei suavă,
Din aurul cel moale-abia transpare.

DONNA FRANCESCA: MIEZUL NOPTII

Parfum de trandafiri plutea prin aer,
Venind din parcu 'nchis al regelui,
Iar luna strălucea în ceasul rece
Nălțată pe castelul Barberini.

Izvoare fănuite printre pini
Șopteau cu susur aspru și domol;
Din când în când țâșneau vioiu prin ramuri
Săgeți de diamant, strălucitoare.

Alăturați, stând singuri în pridvor
(Ea tremura) — noi ascultam tăcuți
Poveștile domoale din izvoare.

Nu mai cânta duios privighitoarea!
Și 'n zori venea nelămurit un dangăt
De clopote din Trinită dei Monti.

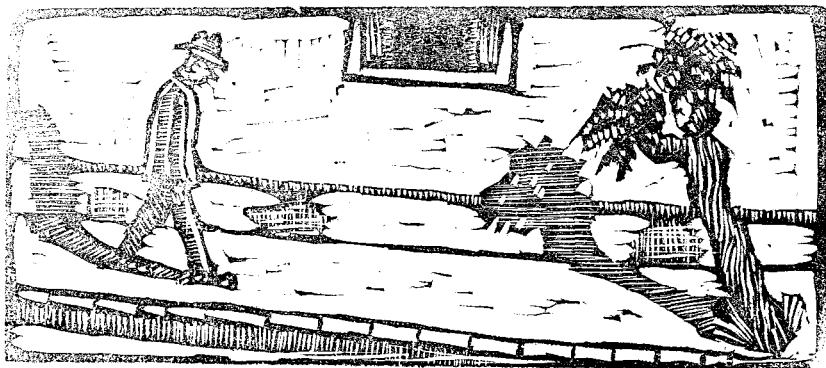
DONNA FRANCESCA : SĂRUTUL

Francesco, pe palatul Lorenzana,
Mai albă strălucea atunci luna,
Cu-o voluptate-aproape omenească,
Privindu-ți frumusețea rafaelică.

Cu glas domol și răgușit, fântâna
Lui Iacob găngurea cuvinte
În liniștea de gheață, ca vrăjitul
Izvor din vremile cavalerești.

Scliceau în aer ape țâșnitoare,
Statuile se 'nfățeau vioaie
Horind grăbite în lumina lunii.

Iar eu, prinzând curaj, te sărutasem
Pe gură — și așa te-a 'nvins iubirea....
O, sfânt izvor al broaștelor țestoase!

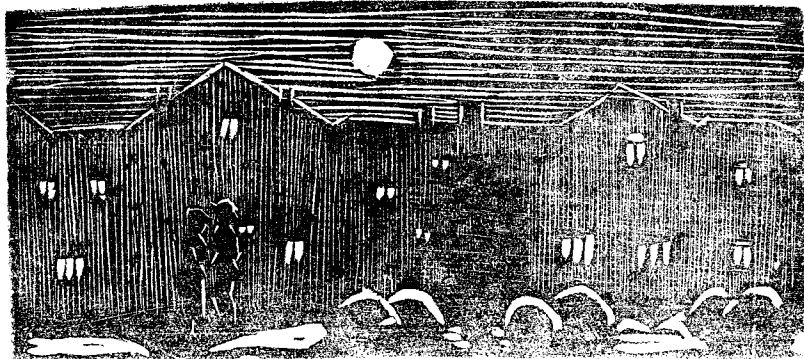
DONNA FRANCESCA: ALTARUL

Când într'o noapte-i ridicaiu ușor
Cu mâna tremurând, perdeaua naltă,
Văzui iubita-mi lângă patu-i larg,
Ingenunchiată pentru rugăciune.

Vibrau în vasta și severa-i cameră
Cu rară artă făurite, sfintele
Alegorii, ce rugătoru-i suflet
Le'nchipuia în sfere mai suave.

Muț rămăsei ca'n pragul unui templu;
Dar în acea misterioasă-aromă
Strigând, se contopi dorința toată.

Iar când (o, noapte!) pletele-i divine
Le despletii, și mă primi învinsă
La sânu-i, patul îmi păru altar.

DONNA FRANCESCA: IN ZORI

Prin geamuri intră zorii reci ai zilei,
In umbra patului în care doarme
Sfârșită de plăceri cu 'ntredeschisele
Ei buze 'n care tremură surâsul.

Bălând în giuvaerurile-i scumpe,
Lucrate fin de meșteri cu renume,
In sipetu-i deschis nălbește Luna
Camee, diamante și smaralde.

Iar salbele sclipesc viu ca inelele
Unei reptile așipite 'n basme,
Și par, ca ochii vii, rubinele.

Un crin alături lânzește 'n cupă,
In fecioria lui, curat și nobil
Cum e un vas liturgic de argint.

SONETELE EBEI: RÂUL

Când peste țărm își puse
Picioarul ei ducal, Central University Library Cluj
Cânta 'mbrăcat în floare
Tot codrul fluvial.

Spre oaspețea cea blondă
Urca un imn de nuntă;
Și 'n foșnetu-i, pădurea
Dărea o catedrală.

Eu, îndoind genunchii,
Spuneam: — Domnișă blondă,
Un serv ți se închină.

Ea își plecă, frumoasă
Ca aurora, ochii,
Șoptindu-mi: — Sunt a ta.

RURALE: CĂTRE MĂSLINI

O, voi, măslini, pomi sfinți, ce ascultați
Atenți, în zăpușeala zilei, marea,
O, voi, ce ascultați cuvântul magic
În strălucirea orbitoare-a cerului,

Măslini, pomi sfinți, o, ascultați-i ruga
Sărmanului creștin! *Voi munera palladia,*
O, voi, mai sfinți ca vișele de vie,

Mai sfinți ca holdele, voi, pomi vestiți,
O, dați-mi pacea care vă'nconjoară,
Vărsați-mi cu blândețe'n suflet, pacea.

O, voi, măslini, a dealului ghirlandă,
De-atâta măreție gravi, în vastul
Azur, privindu-vă, îmi vine'n minte
Zeița veche Pállade Atena!

RURALE : LA SECERIȘ

Când trupu-ți nalt și zâmbitor de Ebe, —
Ca de copil de-abia deschis în floarea
întâiei frumuseți a tinereței,
Deodată-mi apăru în ochi (senină

Era mireazma grâului,) — vioiul
Belșug de plete'n roșia ardoare
A spicelor — atâta de firesc
S'adăogă. și-așa de fecioresc zâmbi

În nevinovăția dimineții
Cândoarea soarelui, — că tremurau.
Ori tu, 'nviată din pământul rodnic,

Erai zeița buneii vremi latine?
Și te 'ntorceai noroadelor să dărui
O tinerețe nouă mai puternică?

RURALE: IMNUL PĂINII

Cu omul fie pacea și dreptatea
Câmpia, nemișcată 'n somnu-i, tace,
De soare plină, grasă de belșugu-i,
Innăbușită de imensa-i roadă.

În suflul vânturilor, străjuiesc
Măslinii argintii belșugul copt.
Voios lucește cerul; și se 'ncepe
În cântec munca grea de-agricultor.

Și se desfășură așa 'n singurătatea
Adânc'a lunilor din miez de vară
Al pâinii imn, o, brazdă esperidă,

Așa cum aliădată pentru Ceres
Se înălța piosul cânt arvalic
În vremile lui Numa și Egèria.

RURALE : SECERĂTORII

Sunt zeci de mii de brațe omenești
La secerat de grâu. Ca vechi altare
Sfințite unor zeițăși păgâne,
Se 'nnalță clăi pe câmpurile rase.

Și'n muncă grea, voios își pleacă omul
Puterea mânilor lui sănătoase,
Că'n vârful spicului bogat îi râde
Nădejdea pâinii care va să vie.

Din slavă Soarele, zeu bun și mare,
Cui sfânt îi este orice znop în brazdă,
Privește munca trudnică'n ogoare.

Iar în pioasa bucurie-a holdei,
Geórgica-ți în față mi se'ntinde,
O, Publius Virgilius străbune.

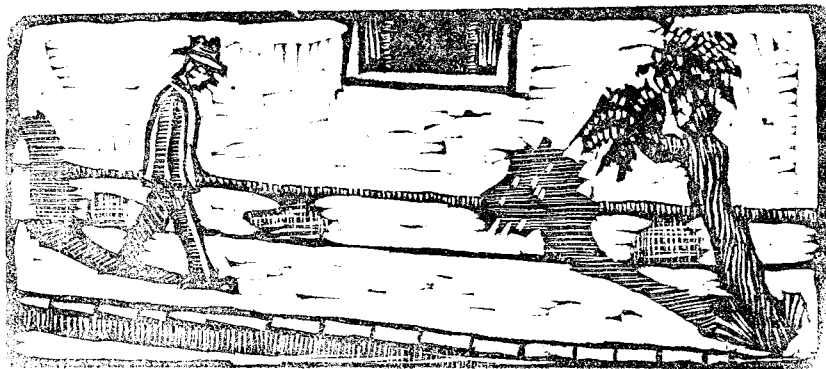
RURALE : SEMĂNĂTORII

Pășesc flăcăi voinici peste ogoare,
Mânându-și boii blânzi la 'nfățisare,
Și 'n urma lor ies aburi depe dâra
De plug croită pentru semănare.

Apoi, cei mari împrăștie sămânța
Cu gesturi largi de brațe, iar bătrânii,
Nălțându-și rugăciunile la ceruri,
Gândesc la roadă bună, de-o vrea Domnul.

Cucernica recunoștință-a omului
Cinstește azi ogorul. In modesta
Lumină din amurg, se 'nnalță 'n zare

Nălbitul templu-al munților ; un cântec
Domol îl cântă oamenii, și 'n gesturi
Au o sacerdotală măreție.

RURALE: ZĂPADA

Coboară molcom pe pământul—mamă,
Zăpada. Albă 'n cuvenița-i tihăă, Library Cluj
Pământul o primește, dupăce
A dat belșug de roade omului.

Plugarul, stând la masă, vede fulgii
Ce strălucesc pe brazda asudață.
Din inimă, speranța îi zâmbește,
Iar din pahar îi râde vinul nou.

Coboară 'n pace, o, zăpadă: apăără
Vlăstare, rădăcini, ce vor da ierburi
Cirezilor și oamenilor pâine.

Coboară 'n pace; pentruca hrănite
De tine, peste șes, la primăvară,
Să curgă râuri ca o blândă turmă.

INDEMN

De ce întârzii suflete, umil,
Între desgustul vieții și 'ntre frica
De moarte? Razele s'au stins. Nimica
Nu mai lucește 'n neagra josnicie.

De ce întârzii dar? Te 'nșeală iarăși
Nădejdea lui ce va să fie după?
Privește-ți bine calea: grea, pustie-i,
Ca strânsă între două ziduri oarbe.

Vezi că nu vine fulgerul năpraznic,
Și tot întârzii? Nu sta la 'ndoială:
Ai să-ți primești și tu repaos veșnic.

Doar nu odată ai celit pe fața
Cadavrelor întinse pe nășălnii
Că moartea'n veci se ține de cuvânt.

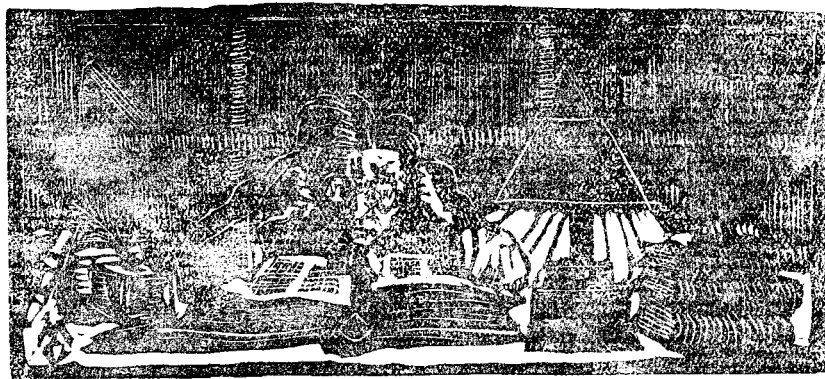
O, TINEREȚE!

Coroana ta, o, tinerețe, astăzi,
I-aproape veștedă pe fruntea mea.
Simț greul vieții, — ce-mi părea ușoară,
Pe fruntea mea plecată, cum m'apasă.

Dar sufletu-mi se face tot mai bun,
Ca fructul copt. Umil și îndrăzneț,
Se pleacă sau înfruntă, și nu geme,
Rănit. Multe'nțelege, multe iartă.

Îți pierzi și ultimele-ți aurore,
O, tinerețe; râurile tac,
Dac'a trecut năvalnica furtună...

Aud alt sunet, văd o altă rază:
Văd lacrimi vii sclipind în ochii celorlalți,
Le-aud puternic cum le bate inima.

BIBLIOGRAFIA POEZIILOR LUI GABRIELE D'ANNUNZIO

a) EDIȚII DIN TINEREȚE, EDIȚII RARE SAU BROȘURI IZOLATE

1. ALL'AUGUSTO SOVRANO d'ITALIA [*Umberto I^o di Savoia*] nel XIV marzo del MDCCCLXXIX. *Suo giorno natalizio, Augurii e voti dei giovani Vittorio Garbaglia e Gabriele d'Annunzio*. Prato, Giachetti, 1879.

Raritate bibliografică, nemaitipărită în alte volume. Poetul era elev al liceului regal „Cicognini“ din Prato și avea șaisprezece ani.

2. PRIMO VERE. *Liriche di Gabriele d'Annunzio (Floro)*. Chieti, tip. Giustino Ricci, 1879, pp. 154.

Cu dedicația «Mihi, Musis et paucis amicis». Raritate bibliografică. Poetul n'a mai ținut seamă de acest volum când și-a format edițiile definitive.

3. IN MEMORIAM. *Versi di Gabriele d'Annunzio (Floro Bruzio)*. Pistoia, tip. Nicolai, 1880, pp. 30.

Cu dedicația «A mia nonna». Raritate bibliografică. Nu s'a mai publicat de atunci cu nicio ocazie.

4. PRIMO VERE. *Seconda edizione corretta con penna e fuoco e aumentata*. Lanciano, Rocco Carabba, 1880, pp. 262.

Din cele 30 de poezii ale ediției princeps, au fost excluse 16 și li s'au adăugat alte 59. Poetul n'a mai ținut seamă nici de această ediție refăcută când și-a publicat colecțiile definitive la casa Treves. Totuși se va retipări în ediția națională „Opera Omnia“ a casei Mondadori din Milano.

5. CANTO NOVO. Roma, Sommaruga, 1882. Cu desene de Francesco Paolo Michetti.

În acelaș an, *Canto novo* s'a tipărit în două formate: în 8° și în 16°. Ediția cea mică, din „Collezione Sommaruga“, s'a republicat în mai multe rânduri. De asemeni s'a împrăștiat foarte mult prin populara „Biblioteca universale“ a casei ed. Sonzogno din Milano, — un fel de „Bibl. p. toți“ a noastră (nr. 388, pp. 96, cu o prefață asupra tânărului poet).

5. *Canto novo*. (Ristampato secondo la prima edizione edita

dal Sommaruga) Bologna, Casa editrice «Apollo», 19 5, în 8°, pp. 160, legat, lire 40 (Ediție de lux).

6. INTERMEZZO DI RIME. Roma, Sommaruga, 1884, pp. 68.

Volumeșul apăruse chiar din 1883. Raritate bibliografică. A avut retipăriri în diverse ocazii.

4-5-6. *Canto novo Primo vere Intermezzo di rime* Sesto San Giovanni, Casa ed. Madella, 1917, pp. 160, lire 2.

Aceasta trebuie să fie una din retipăririle casei Madella, așa încât anul de apariție menționat poate să nu aibă importanță.

4-5-6. *Juvenilia*. Firenze, Barbera, 1925, pp. XXXII-363, format 4,5×6,5. Relegat, cu portret. Introducere de Luigi Lodi (Ediție *bijou*, scrisă cu litere corp 5).

7. ISAOTTA GUTTADAURO *ed altre poesie*, con disegni di Vincenzo Cabianca, Onorato Carlandi, Giuseppe Cellini, Enrico Coleman, Mario de Maria, Cesare Formilli, Alessandro Morani, Alfredo Ricci, G-A. Sartorio. Roma, nel di natale del 1886, editrice «La Tribuna», pp. 293.

7. *Giovanni Episcopo. Isaotta Guttadauro*. Sesto San Giovanni, Madella, 1913.

Una din reeditările *Isaottei* s'a făcut și ca apendice la romanul *Giovanni Episcopo*, tipărit de casa Madella, pp. 165—224). S'au făcut desigur diferite retipăriri și pe această cale.

8. ELEGIE ROMANE (1887—1891). Bologna, Nicola Zanichelli 1892, pp. 164. Cu dedicație poetului și criticului toscan Enrico Nencioni (1837—1896). Multe reeditări.

9. INTERMEZZO. Con un disegno di Fr.-P. Michetti. Edizione definitiva. Napoli. F. Bideri, 1894, pp. 156.

Această ediție are față de „Intermezzo di rime“ din 1834, multe modificări, omisiuni, adăogiri.

10. ALL'ARMATA D'ITALIA *per la morte dell'ammiraglio di Saint-Bon Odi navali*. Napoli, F. Bideri, 1892, în folio, în zece foi nenumerotate.

11. LA CANZONE DI GARIBALDI. Milano, Treves, 1901.

A fost scris numai capitolul „La notte di Caprera“; a fost cenzurat pentru o aluzie antimonarhică.

12. PER LA MORTE DI GIUSEPPE VERDI. Milano, Treves, 1901, lire 2.50.

13. CANZONE A VICTOR HUGO. Milano, Treves, 1902.

14. CANZONE E ORAZIONE IN MORTE DI GIOSUÈ CARDUCCI. Milano, Treves, 1907, lire 4.

15. CANTICO PER L'OTTAVA DELLA VITTORIA. Milano, Treves, lire 3.50.

b) EDIȚIILE DEFINITIVE ȘI COMPLETE ALE CASEI TREVES

1. *CANTO NOVO. INTERMEZZO* (1881—1883). Edizione definitiva. Milano, Treves, 1896, în 24° (9×14). pp. 283. În 1924, a 13^a mie.

Față de ediția primă din „Canto novo“, dela 1882, aceasta e foarte mult redusă, suferind numeroase corecturi, adăogiri sau suprimări de versuri, dar mai ales omisiuni (40, din 62; au fost astfel scoase toate cele 22 de sonete, precum și alte forme de vers, menținând mai cu seamă două feluri de metru antic, sau „barbar“, cum le numise Carducci pe-ale sale: *strofele alcaice*, de câte patru versuri, sau *distihurile elegiace*, compuse din câte un hexametru și un pentametru); are în schimb patru compoziții noi: trei *Offerte votive* și capitolul XI din *Canto del sole*. Conține două grupuri, împărțite în câte douăsprezece poezii: *Canto del sole* și *Canto dell'Ospite* (această *Ospite* o înlocuiește pe *Lalla* lui dulce, din ed. I). Poartă data de 1881 și are ca motto un citat din Pindar, scris în grecește: „Τολμα δε και ἀμφίλαφες δυνάμις εσπίοι“ (*Ol.* IX, 82), iar la sfârșit (p. 87), tot în grecește, *Telos*.

Intermezzo, scris în metrica tradițională a Trecentului și Quattrocentului, ocupă pp. 89—280 și e conform ediției definitive din 1894. Conține 20 din cele 29 bucăți ale ed. I, la care au fost adăogite alte 36 (în total are 56 de compoziții, dintre care 50 de sonete). Cuprinsul, format din poeme și sonete, — cu un *preludio* și un *commiato*, — e următorul: *Preludio*; *Animal triste* (patrusprezece sonete, dintre care cinci se găseau și în ed. I, sub titlul de „Sonetti di primavera“); *Le adultere* (douăsprezece sonete); *Eleganze* (zece sonete, dintre care șase erau în ed. I sub titlul „I madrigalli“); *Il peccato di maggio* (poem în versuri martelliane, sau, cum am zice noi, alexandrine); *Venere d'acqua dolce* (poem în octave); *Erotica-heroica* (două sonete), *La tredicesima fatica* (poem în martelliane); *Il sangue delle vergini* (poem în martelliane); *Plastiche* (șase sonete, din care patru formau în ed. I rubrica „Studi di nudo“); *Verso l'antica gioia* (patru sonete, dintre care unul figura în ed. I, în ciclul „Vecchi pastelli“); *Ai poeti* (două sonete) și *Commiato*.

Intermezzo are data 1883, iar ca motto citatul în latinește, din Ausonius: „Letifera experiens gaudia“; la sfârșitul volumului sunt cuvintele. „Laus deae“. Caracteristice sunt desele citate, în grecește, latinește, italienește, franțuzește, englezește; iar ca dovadă de prodigalitatea lor, unele din ed. I au fost nu excluse, ci înlocuite; altele adăogite.

2. *L'ISOTTÈO. LA CHIMERA* (1885—1888). Milano, Treves, 1890, în 24°, pp. 338. În 1922, a 14^a mie.

Conține, între pp. 5—105, reproducerea volumului *Isotta Gutta-dauro* cu titlul schimbat în *Isottèo*, cu unele adăogiri. Are data A. D.

1886 și e astfel compus: *Al libro detto Isottèo* („sonetto liminare“); *Il dolce grappolo* (vestit poem în nona rima); *Ballata d'Astioco e di Brisenna*; *Isaotta nel bosco* (patrusprezece „ballate“ sau canzoni a ballo“, în forma lor medievală); *Sonetto di Calen d'aprile* (sonet dublat sau „rinterțat“, după vechile modele danteșii); *Cantata di Calen d'aprile*, compoșta în onor d'Isaotta (scenetă, cu un motto de Lorenzo de' Medici); *Ballata delle donne sul fiume*; *Madrigali dei sogni* (trei); *Sonetti del giovine autunno* (două); *Ballata e sestina della lontananza* (altădată „Commiato“); *Trionfo d'Isaotta*, alla maniera di Lorenzo de' Medici; *Epodo*, quattro sonetti al poeta Giovanni Marradi, în onore della nona rima.

La Chimera e o culegere amplă și variată, de peste o sută de compoziții (pp. 105—327). E datată 1885—1888 și are ca motto un bun citat din A. S. il re di Cipro. Incepe cu un sonet fără titlu, urmează apoi: *Imagini dell'Amore e della Morte* (două sonete); *Le belle*; *Due Beatrici* (un poem în octave, altul în quinta rima), *Gorgon*; *Athenais medica* (poem în nona rima, apoi în quartine și la sfârșit, sonet); *Donna Francesca* (patrusprezece bucăți, dintre care zece sonete); *Donna Clara* (șase poezii, dintre care cinci sonete, unele nerimate); *Invito alla caccia* (urmare la „Donna Clara“); *Idillii* (șase); *Intermezzo melico* (douăzeci și una de poezii lirice: 12 romanțe, 6 rondeluri, o mattinată, o „oută“ occidentală și un „lai“); *Sonetti delle fate* (opt); *Sonetti dell'Anima* (zece); *Tristezza d'una notte di primavera* (terține); *Sonetti d'Ebe* (șase); *Rurali* (zece poezii, dintre care opt sonete); *Booz addormentato* (traducerea poemului „Booz endormi“ al lui Victor Hugo); *Nuziali* (trei sonete și un mic „commiato“); *Epilogo* a Francesco Paolo Michetti; *Epodo* (trei sonete dedicate lui Giuseppe Cellini, două dedicate lui Giulio Salvadori și terține dedicate lui Andrea Sperelli. Volumul are și note asupra unor poezii (pp. 327—333) și e dedicat „A donna Maria di Gallese“.

3. *POEMA PARADISIACO. ODI NAVALI*. (1891—1893). Milano, Treves, 1893, pp. 226, în 24°. Diferite retipăriri.

Poema paradisiaco e ultimul volum al așa zisei perioade „de pregătire“ a «Laudelor». Poetul, încă prizonier al Plăcerii, își caută și în aceste poeme de zâmbete și de plâsete în onoarea Cărnii, drumul, așa cum făcuse în „Intermezzo“ sau în „La Chimera“. Volumul conține multe și foarte variate poeme, dela romanțe și madrigale până la ode și elegii, — scrise în versuri de facturi diferite, dela „terza rima“ și catren până la octave sau „nona rima“. Și aici multe poezii au titluri latinești, ca, *Hortus conclusus*, *Hortus larvarum*, *Hortulus animae*. *O rus!*, *Vas mysterii*, *Suspiria de profundis* (Cîr. parodia lui Paolo Vita-

Finzi, Hortvs apertvs din *Italia che scrive*, VIII (1925), p. 170). Mai cunoscute dintre poemele paradiziace sunt: *Le mani* și *La consolazione*, *L'inganno*, *O giovinezza!*, *La sera*, *L'ora*, *Un sogno*, *Un ricordo*, — și mai ales *Pamfila*, al cărei conținut extrem provocase pe atunci un oarecare scandal în critica italiană (În „Pamfila“, poetul își descarcă toată suferința plăcerii: deoarece femeea e impură, artistul va prefera să iubească pe aceea a cărei inimă e mai profundă, ale cărei brațe cunosc toată dragostea de pe lume și mângâie durerea tuturor, — pe femeea de bordel, ce fu de toți posedată, dela prinți și duci și până la soldați sau marinari beți).

Odele navale ocupă pp. 165—219 și au ca motto versul „O mare, o gloria, forza d'Italia“ (*Canto novo*, I, 1, strofa ultimă). Ele ne fac să ne gândim la viitoarele ode pline de pasiune patriotică, inspirate de cucerirea Libiei, din 1911 (din „Le canzoni della gesta d'oltremare“: *Merope*). Iată câteva ode navale: *A una torpediniera dell'Adriatico*, *Per la morte dell'ammiraglio di Saint-Bon*, 26 settembre 1892, Trieste a suo ammiraglio.

4. ELEGIE ROMANE (1887—1891). Milano, Treves, 19 ..; pp. 164.

Tipărite fără nici o modificare față de editorul Zanichelli, — păstrându-li se chiar și formatul lor larg. Două superbe citate deschid cartea: *Quid melius Roma?*“ (*Ovidii Ex Ponto*, L. P.) *Eine Welt zwar bist du, o Rom: doch ohne die Liebe Wäre die Welt nicht die Welt, wäre denn Rom auch nicht Rom*“ (*Goethe's Römische Elegien*, I).

Elegiile romane sunt scrise în distihuri elegiace, formate din câte un hexametrul și un pentametrul. În total sunt douăzecișicinci de bucăți, împărțite în patru cărți: *Libro primo*: *La sera*. *Sogno d'un mattino di primavera*. *Villa d'Este*. *Sera sui colli di Alba*. *Villa Medici*. *Elevazione*. *Libro secondo*: *Sul lago di Nemi* (*Villa Cesarini*). *Il viadotto*. *Villa Chigi*. *Il voto*. *Per una mattina di primavera*. *Mezzogiorno*. *Libro terzo*: *La sera mistica* (sui Tevere, a l'albero bello). *A San Pietro*. *A San Pietro*. *Le erme*. (*Villa Medici*). *Il péttine* (*Villa Medici*: dal Belvedere). *Da Monte Pincio*. *Libro quarto*: „*Felicem Nioben!*“ *Ave, Roma*. *Vestigia*. *Nella certosa di San Martino* (a Napoli). *Nel bosco* (*Capodimonte*). *Nel bosco* (*Capodimonte*). *Congedo*.

Volumul e tradus în întregime de G. Hérelle, în limba franceză.

5. LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. Libro primo: MAIA. LAUS VITAE. Milano, Treves, 1903, pp. 312—XII.

În 1928, a 22^a mie. Conține două preludii: *Alle pleiadi e ai fati* și *D'annunzio* (pp. 1—17), apoi, sub rubrica *Laus vitae*, 114 titluri.

Versurile sunt scurte și numerotate: în total 8400. Pe coperta exterioară se află numai titlul *Laus vitae*; pe cea interioară, numai restul de titluri, cu inscripția în litere grecești: „Boglomai paidessin ellanon“. Pe coperta dela sfârșitul cărții, găsim maxima latinească: „Navigare necesse est — Vivere non est necesse“. Inciziunile respective sunt de *Adolfo de Karolis*.

6. *LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. Libro Secondo: ELETTRA*. Milano, Treves, 1904, pp. 205—VIII.

În 1928, a 22^a mie. Conține următoarele șaptesprezece poeme și ode indicate și pe coperta exterioară: *Alle montagne. A Dante. Al re giovine. Alla memoria di Narcisso e di Pilade Bronzetti. Per i marinai d'Italia morti in Cina. A Roma. A uno dei Mille. Canti della morte e della gloria* (trei sonete). *Per la morte di Giovanni Segantini. Per la morte di Giuseppe Verdi. Nel primo centenario della nascita di Vincenzo Bellini. Nell primo centenario della nascita di Vittore Hugo. Per la morte di un distruttore. Per la morte di un capolavoro. Canti della ricordanza e dell'aspettazione. Canto di festa per Calendimaggio. Canto augurale per la nazione eletta*. În afară de acestea, mai conține *La notte di Caprera*, fragment de mare poem: 1004 versuri numerotate, împărțite în douăzecișidouă de capitole, — și faimosul ciclu *Le città del silenzio*, în total următoarele douăzecișinci de orașe: *Ferrara. Pisa. Ravenna. Rimini. Urbino. Padova. Lucca. Pistoia. Prato. Perugia. Assisi. Spoleto. Gubbio. Spello. Montefalco. Narni. Todi. Orvieto. Arezzo. Cortona. Bergamo. Carrara. Volterra. Vicenza. Brescia. Ravenna* (nouă din Umbria, opt din Toscana, trei din Emilia-Romagna, două din Veneto, două din Lombardia și unul din Marche). Afară de primele trei poezii, celelalte sunt sonete, cincizecișase la număr.

Pe coperta interioară, aceeași inscripție grecească din vol. I; pe coperta dela sfârșit s'a suprimat citatul latinesc și vigneta corespunzătoare, înlocuite fiind cu un centaur cu făclia în mână; inciziunile sunt tot de *Adolfo de Karolis*.

Le città del silenzio s'au mai tipărit aparte în 1926, într'o ediție de mare lux, în quarto, Paris, G. Govone—Bologna, Messaggerie italiene, cu prețul fantastic de lire 250.

7. *LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. Libro terzo: Alcione*. Milano, Treves, 1904, pp. 289—VIII.

În 1928, a 24^a mie. Conține următoarele cincizecișase de poezii și poeme: *La tregua. Il fanciullo. Lungo l'Affrico nella sera di giugno dopo la pioggia. La sera fiesolana. L'ulivo. La spica. Le opere e i giorni. L'aedo senza lira. Beatitudine. Furi aestus. Pace. La tenzone*.

Bocca d'Arno. Intra du' Arni. La pioggia nel pineto. Le stirpi canore. Il nome. Innanzi l'alba. Vergilia anceps I tributarii. I camelli. Meriggio. Le madri. Albasia. L'Alpe sublime. Il Gombo. Anniversario orfico Terra, vale! L'Oleandro. Bocca di Serchio. Il cervo. L'ippocampo. L'onda. Stabat nuda Aestas. Versilia. La morte del cervo. L'asfodelo. Feria d'agosto. Il policefalo. Il Tritone (soneti). L'arca romana. L'alloro oceanico (s.). Il prigioniero (s.). La Vittoria navale (s.). Il peplo rupestre (s.). Il vulture del Sole (s.). L'ala sul mare (s.). Altius egit iter. Tristezza. Le ore marine. Litorea dea (s.). Undulna. Il Tessalo (s.). L'otre. Gli indizii. Il novilunio. In afară de acestea, mai sunt patru *Ditirambi*, un *Commiato* și următoarele trei mici cicluri: *La corona di Glauco* (nouă sonete), *Madrigali dell'Estate* (unsprezece) și *Sogni di terre lontane* (șapte poezii).

Inscripțiile de pe copertele celorlalte *Laudi* sunt suprimate. Inciziunile de *Adolfo de Karolis*.

Alcione e cel mai apreciat volum din lirica dannunziană. Cu el s'a început republicarea edițiilor definitive de versuri, de casa Mondadori din Milano, în colecția „Opera omnia“, în 1927 (o frumoasă ediție aldină, lire 15).

8. *LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. Libro quarto: Merope. Le canzoni della gesta d'oltremare.* Milano, Treves, 1912, pp. 223-VIII.

Ediția I fu sechestrată la 24 ian. 1912 de guvernul Giovanni Giolitti, pentru câteva terține socotite „injurioase către o putere aliată și către Suveranul ei“. Ediția a III-a, din iulie 1915, după intrarea Italiei în războiul contra Austro-Ungariei. cași retipăririle ulterioare, sunt integrale. În 1924, a 28^a mie. Conține zece cântone, cu adnotări la finele volumului (pp. 181—213): *La canzone d'Oltremare. La canzone del sangue. La canzone del Sacramento. La canzone dei trofei. La canzone della Diana. La canzone d'Elena di Francia. La canzone dei Dardanelli. La canzone di Umberto Cagni. La canzone di Mario Bianco. L'ultima canzone.*

Pe coperta exterioră se află numai titlul „Le canzoni della gesta d'Oltremare“; în cea interioară, numai restul de titluri. Inscripția greacă a primelor două volume de „Laudi“ e suprimată; în schimb reapare, ceea ce era și natural, sub o nouă vigneta, cealaltă, latinească: „Navigare necesse est — Vivere non est necesse“. Inciziunile tot de *Adolfo de Karolis*. Acest al patrulea volum de „Laudi“ e ultimul tipărit de casa Treves. Fiind mai sărac în versuri, a fost cules cu *cicero*, celelalte fiind culese cu *garmond*. Ultimele trei volume ale „Laudelor“ poartă la colontitluri: *Delle Laudi libro secondo (terzo sau quarto): Elettra (Alcione sau Merope)*. Primul volum are în colontitlu, numele generic de „Laudi

del cielo del mare della terra e degli eroi⁴. De asemeni, fiecare poezie are pe marginea fiecărei pagini, sus, în dreapta sau în stânga, titlul respectiv. Aceste patru magnifice ediții au formatul rar, de 15×20 și prețul de câte 15 lire.

c) VOLUME IN CURS DE APARIȚIE (Edizioni dell'Oleandro)

1. LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. *Libro quinto*: STEROPE. GLI INNI SACRI DELLA GUERRA GIUSTA: 1914—18.

2. LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. *Libro sesto*: TAIGETE. IL SOGNO DELL'UOMO PRODE (1921).

3. LAUDI DEL CIELO DEL MARE DELLA TERRA E DEGLI EROI. *Libro settimo (e ultimo)*: CELENO. LAUS MORTIS (1927).

La 21 iunie 1926, din inițiativa guvernului fascist, s'a constituit *L'Istituto nazionale per l'edizione di tutte le opere di Gabriele d'Annunzio*, sub înaltul patronaj al regelui Victor Emanuel al III-lea, președinția onorifică a primului ministru Benito Mussolini și aceea efectivă a ministrului de Instrucție publică (pe atunci Pietro Fedele). Ediția națională, tipărită cu un lux desăvârșit, în superbe volume în octavo, e intitulată *Opera omnia* și constă din optzeci de volume, dintre care unele sunt scrise dar nepublicate, iar altele de-abia închipuite.

Primele patrusprezece, intitulate I VERSI D'AMORE E DI GLORIA, sunt următoarele: 1. *Primo vere* (1879); 2. *Canto novo* (1881); 3. *Intermezzo di rime* (1883); 4. *Isotta Guttadauro* (1886); 5. *La Chimera* (1888); 6. *Poema paradisiaco* (1891); 7. *Elegie romane* (1887); 8. *Odi navali*, col commento intitolato *L'Armata d'Italia*; 9. *Laudi del Cielo del Mare della Terra e degli Eroi: Maia: Laus vitae* (1903); 10. *Laudi: Elettra* (1904); 11. *Laudi: Alcione* (1904); 12. *Laudi: Merope: Le canzoni della gesta d'oltremare* (1911-12); 13. *Laudi: Asterope: Gli inni della guerra giusta* (1914—18); 14. *Laudi: Taigete: Il sogno dell'uomo prode* (1921); 15. *Laudi: Celeno: Laus mortis* (1927).¹⁾

¹⁾ Urmează apoi: II. PROSE DI ROMANZI (șaisprezece volume de nuvele și romane); III. TRAGEDIE, SOGNI E MISTERI (șaptesprezece volume de tragedii, drame și piese lirice). IV. PROSE DI RICERCA, DI LOTTA, DI COMANDO, DI CONQUISTA, DI TORMENTO, D'INDOVINAMENTO, DI RINNOVAMENTO, DI CELEBRAZIONE, DI RIVENDICAZIONE, DI LIBERAZIONE, DI FAVOLE, DI GIOCHI, DI BALENI (treizecișitrei de volume de proze, cu caracter politic mai ales). După numărul 80 (*Chartarum limbus infantum*), termină cu vorbele: *Et ultra?* și iscălește vasta listă „Gabriele d'Annunzio di Monte Adrante“.

Din ediția națională au apărut, la sfârșitul anului 1927, *Alcione* și *Francesca da Rimini*. Fiind prea costisitoare pentru marele public, s'a simțit apoi nevoia unei alte ediții, pe un preț mai modest. Astfel a luat ființă *Il sodalizio dell'Oleandro* (tot la Casa Mondadori, Milano, via Corridoni 39), care îngrijește de ediția economică a operelor dannunziene, ce nu se mai tipăresc prin urmare de către casa Treves. Edițiile Oleandrului, de o sobră eleganță, sunt tipărite în sedicesimo, pe hârtie vârgată și cu caractere special turnate de casa Mondadori — cea mai mare și mai modernă editură italiană.

Această nouă ediție a început cu prilejul aniversării unui deceniu dela faimosul „Marș depe Ronchi“ (în urma căruia, la 12 Sept. 1919, portul Fiume a fost ocupat de d'Annunzio, din proprie voință), — tipărind primele cinci volume de mesagii și discursuri fiumane ale Comandantului, intitulat generic *La penultima ventura*. Au urmat apoi alte cărți, cu prețul în medie, de o sută cincizeci de lei. Volumul *Alcione* s'a retipărit cu caractere aldine.

d) PAGINI ALESE ȘI COMENTATE

1. *Auswahl aus seinen Jugendgedichten, mit Anmerkungen und Wörterverzeichnis* von Prof. dr. **Oreste Antognoni**. Heidelberg, Julius Groos, 1914, pp. X—116 („Neuere Italienische Schriftsteller“, IV).

Conține portret, prefață, adnotări și dicționar italo-german, pentru o culegere din *Primo vere*, *Canto novo*, ed. I, *Intermezzo di rime*, *Il libro d'Isaotta*, *Sonetti d'Ebe*, *Rurali*, *Intermezzo melico* și *Elegie romane*.

2. *Commento a poesie liriche di Gabriele d'Annunzio*. Con parziale riproduzione del testo, di **Ferruccio Bernini**. Bologna, Zanichelli, 1928, pp. IX—164, lire 10. *Idem*, notevolmente ampliate con cenni sulla vita e le opere dell'Autore, pp. VIII—372, lire 15.

Antologie și comentariu pentru uzul școlilor secundare.

e) DICȚIONARE ȘI RIMARII DANNUNZIENE

1. **GIUSEPPE LANDO PASSERINI**, *Vocabolario della poesia dannunziana*. Con una epistola a Gabriele d'Annunzio. Firenze, Sansoni, 1912, pp. 490 (aceiaș autor a publicat în 1913 *Il vocabolario della prosa dannunziana*).

2. **ALDO PIZZAGALLI**, *Le gemmee rime*. Rimario dannunziano, con note e richiami. Firenze, Sansoni, 1932, pp. IX—142, lire 8 (Titlul

é luat din prima terțină din „Sonetto d'oro”-Donando un cuscino, — din vol. „Intermezzo di rime”: „Le gemmee rime sprizzano barbagli (d'iride...)”

f) POEZII TRADUSE ÎN LIMBI STRĂINE, ÎN VOLUM

1. *Poésies* (1878—1893). Traduites de l'italien par G. HÉRELLE. Paris, Calman Lévy, 1912, pp. IV—443. În 1926, ediția a noua.

Volumul are un *Avertisment și o Bibliographie des oeuvres poétiques, publiées par G. d'Annunzio de 1879 à 1896*. Urmează apoi pagini alese, traduse în proză din: *Chant nouveau*, ed. definitivă din 1896, — completă (pp. 1—45); *Intermezzo*, după ed. definitivă din 1896, — aproape toată culegerea minus cincisprezece poezii (pp. 45—111); *Le livre d'Isaotta*, după ed. definitivă din 1890, minus zece poezii (pp. 111—143); *La Chimère*, după aceeași ediție, cu patruzecișopt de poezii mai puțin (pp. 143—241); *Élégies romanes*, traducere completă (pp. 241—303); *Poème paradisiaque*, după ed. definitivă din 1893, traducere parțială (în total patruzeciștrei de poeme, reprezentând cea mai mare alegere dintre toate volumele trunchiate de până aici (pp. 303—397); *Odes navales*, trad. parțială după aceeași ediție (pp. 397—419); *Appendice: In memoriam și Primo vere* (pp. 419—437): câteva poezii din epoca adolescenței poetului.

2. **POEME**, din volumul «*Poema paradisiaco*». Traduse de [Aurel] **Alecsandrescu-Dorna**. București, „Eminescu”, 1904, pp. 61, prețul un leu; format 10×15.

Sunt următoarele douăsprezece poeme traduse în versuri (zece din *Poema paradisiaco* și două din *La Chimera*): Un vis (*Un sogno*); Indemn (sonetul *Esortazione*); Asupra unui «*Erotik*» de Eduard Grieg (sonetul *Sopra un «Erotik» di Eduard Grieg*); O amintire (*Un ricordo*, madrigal, în terține); Mâna (*Le mani*, poem în strofe de cinci versuri); Femeea depe sarcofag (sonetul *La donna del sarcofago, dopo un preraffaellita*); Vas misterii (*Vas mysterii*, poem în strofe safice; poartă cuvintele, netraduse în românește: *E la donna andò, vinta dal potere occulto del sogno*); Donna Francesca (cap. IX: balada lui Eleabani, din ciclul *Donna Francesca*, din vol. *La Chimera*); Gorgóna (poemul *Gorgon* din *La Chimera*); Hortus larvarum (*Hortus larvarum*; poem în octave; cu omiterea citatului din original: ... *Quasi d'uomo che sogna*, de Francesco Petrarca); Preumblarea (*La passeggiata*, poem în strofe de câte cinci versuri, publicat și în revistele amintite la nr. 1 al acestei bibliografii); Seara (*La sera*, poem în catrene).

POEZII DE D'ANNUNZIO TRADUSE ÎN ROMĂNEȘTE (1903-1933)

ÎN ZIARE ȘI REVISTE:

1. **PREUMBLARE** (cu indicația „La promenada“ (sic!), din vol. *Poema paradisiaco*). Trad. de **Aurel Alecsandrescu-Dorna** în *Revista idealistă*, I, 1 (Martie 1903), pp. 100—104. *Idem*, în rev. *Familia* din Oradia-Mare, XXXIX, 18 (4 maiu 1903), pp. 207—208.

2. **SEARA** (*La sera*, din *Poema paradisiaco*). Trad. de **Aurel Alecsandrescu-Dorna** în *Revista idealistă*, I, 4 (Iunie 1903), pp. 159-161.

3. **CÂNTUL DE PESTE MARE** (*La canzone d'Oltremare*, din *Merope*, neapărută încă în volum). Traducere liberă de **Constantin Paul** în *Noua revistă română*, vol. IX, nr. 8 (18 Dec. 1911), pp. 123-124.

4. **REÎNVIEREA GINTEI LATINE** (*Ode per la resurrezione latina*, apărută întâi în franceză pe pagina întâia a ziarului *Le Figaro*. Paris, 13 Aug. 1914). Traducere anonimă și fragmentară, în revista *Flacăra*, III, 44—45 (București, 30 Aug. 1914), p. 368 („Iată ziua, iată ora ta“ ... și termină cu „... și cele mai frumoase zori n'au răsărit încă.“).

5. **MOARTEA CERBULUI** (*La morte del cervo*, din *Alcione*). Trad. de **George Murnu**, în rev. *Roma*, II, 2 (București, Febr. 1922), pp. 6—7. Republicată mai târziu în rev. *Propilee literare și artistice*, III, 15 (Buc., 15 Oct. 1928), pp. 16—17.

6. *Prima poezie a lui Gabriele d'Annunzio* (oda *All'augusto sovrano d'Italia* etc.) Trad. în proză, cu introducere, de **Alexandru Marcu**, în rev. *Roma*, II, 2 (Buc., Febr. 1922), p. 11.

7—8. **ORA; MÂNGĂIERE** (*L'ora; La consolazione*, din *Poema paradisiaco*). Trad. de **Adolf Stern** în rev. *Roma*, II, 9 (Buc., Sept. 1922), p. 4 și 5.

9. **IZVOARELE ARMONIEI** (*Le stirpi canore*, din *Alcione*). Trad.

de **Giuseppe Cifarelli**, în rev. *Spre ziuă*, I, 7 (Buc., 22 April 1923), p. 9. Retipărită, cu titlul *Izvoare armonioase*, în rev. *Universul literar*, XLI, 36 (Buc. 6 Sept. 1925), p. 13.

10. *SECERIȘUL* (*Per la messe*, III, sonet din *La Chimera*). Trad. de **Ion Gherghinescu-Vania** în rev. *Datina*, II, 6 (Turnu-Severin, Iunie 1924), p. 142; reprodus apoi în volumul său *Drum lung*. Craiova, Scrisul românesc, 1928, p. 119.

11. *DIN CANTO NOVO* (*Un corno di oro pallido*, din *Canto novo*, ed. I). Trad. de **Dim. Sandu** [**Alex. Dima**], în rev. *Ramuri*, XVIII, 24 (Craiova, 15 Dec. 1924), p. 19.

12. *DIN CANTO NOVO* (*Stagna l'azzurra caldura: sténdonși ...* I I, 2 din *Canto novo*). Trad. de **Giuseppe Cifarelli**, în rev.

13. *VILLA CHIGI* (*Villa Chigi*, I, din *Elegie romane*: are însă adăogate încă două distihuri: unul din II și altul din V). Trad. de **Ion Ciorănescu**, în rev. *Roma*, VI, 6 (Buc., Iunie 1926), p. 4.

14. *CÂNTĂRI ARMONIOASE* (*Le stirpi canore*, din *Alcione*). Trad. de **Alexandru Marcu**, în rev. *Universul literar*, XLIII, 27 (Buc., 2 Iulie 1927), p. 418.

15. *PLOAIA IN BRĂDET* (*La pioggia nel pineto*, din *Alcione*). Trad. de **Alex. Marcu**, în rev. *Universul literar*, XLIII, 40 (Buc., 2 Oct. 1927), p. 626.

16. *QUOUSQUE EADEM?* (*Quousque eadem?*, sonet din *Intermezzo*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în ziar-revista *Câmpina*, II, 1 (Câmpina, Ian. 1928), p. 3. Retipărit în rev. *Hyperion*, III, 2 (Cluj, Febr. 1934), pp. 37—38.

17—18. *DONNA FRANCESCA* (sonetele IV și V din *La Chimera*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în ziar-revista *Câmpina*, II, 2—3 și II, 5 (Câmpina, Febr.—Mart. și Maiu 1928), p. 3; p. 3, — și în rev. *Hyperion*, III, 5—6 (Cluj, Maiu—Iunie 1934), p. 140

19. *SED NON SATIATUS* (sonetul I, din *Intermezzo*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în ziar-rev. *Câmpina*, II, 4 (Câmpina, April 1928), p. 3. Republicat în rev. *Hyperion*, III, 2 (Cluj, Febr. 1934), p. 35.

20. *CENSORUL* (*Il censore*, din *Intermezzo*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în ziar-rev. *Câmpina*, II, 6 (Câmpina, Iunie 1928), p. 4. Retipărit în rev. *Hyperion*, III, 2 (Cluj, Febr. 1934), p. 38.

21. *PRIMĂVARĂ NOUĂ* (sonetul *Vere novo*, din *Intermezzo*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în ziar-rev. *Câmpina*, II, 11—12 (Câmpina, Nov.—Dec. 1928), p. 4. Retipărit în rev. *Hyperion*, III, 2 (Cluj, Febr. 1934), p. 35.

22. *INDEMN* (sonetul *Esortazione*, din *Poema paradisiaco*). Trad. de **Pimen Constantinescu**, în rev. *Cucul Prahovei*, I, 2 (Câmpina, 25 Dec. 1928), p. 3.

23. *IMAGINEA* (sonetul *L'immagine* din *Intermezzo*). Trad. de **Pimen Constantinescu** în ziar-rev. *Câmpina*, III, 1—2 (Câmpina, Ian.-Febr. 1929), p. 3. Retipărit în rev. *Roma*, XI, 1 (Buc., Martie 1931), p. 32, — cu o notă despre traducere la pag. 48; reprodus apoi în întregime în recenzia din ziarul *Rampa*, XVI, 3962 (Buc., 5 April 1931), p. 2. Retipărit în rev. *Hyperion*, III, 1 (Cluj, Ian. 1934), p. 17.

24—25. *ISOLDA; O, TINEREȚE* (Sonetele *Isolda* din *Intermezzo* și *O giovinezza!* din *Poema paradisiaco*). Traduceri de **Pimen Constantinescu** în rev. *Sibiul literar*, I, 1—2 (Sibiu, Ian.-Febr. 1934), p. 7.

26—30. *SED NON SATIATUS II; MOARTEA ZEULUI; INVOCARE I, II, QUALIS ARTIFEX PEREO!* (*Sed non satiatius II; La morte del dio; Invocazione I, II; Qualis artifex pereor!* — sonete din *Intermezzo*, cap. *Animal triste*). Traduceri de **Pimen Constantinescu** în rev. *Hyperion*, III, 2 (Cluj, Febr. 1934), pp. 36—37—38.

31. *ARIPI PE MARE* (*L'ala sul mare*, din *Alcione*), trad. de **Giuseppe Cifarelli**, în rev. *Hyperion*, III, 5—6 (Cluj, Mai—Iunie 1934), p. 139.

(Au fost folosite la această primă încercare de bibliografie dannunziană în România, vre-o 60 de fișe, reprezentând de sigur numai o parte din poeziile traduse până acum, în răstimp de trei decenii, din operele gloriosului poet al Italiei moderne).

CÂTEVA STUDII ÎN ROMÂNEȘTE ASUPRA POEZIEI DANNUNZIENE

1. ANIȚA BELCIUGĂȚEANU, — *Curs de istorie a literaturii italiene*. București, Casa Școalelor, 1923, pp. 413—426.

2. ALEXANDRU POPESCU-TELEGA, — *Gabriele d'Annunzio*. III. *Lirismul*, în rev. *Năzuința*, II, 5 (Craiova, Nov. 1923), pp. 1—8.

Acest studiu e recenzat de d. *George Baiculescu* în rev. *Adevărul literar și artistic*, IV, 158 (Buc., 16 Dec. 1928). Era anunțat ca făcând parte dintr'o monografie ce trebuia să apară în ed. „Cultura națională“.

3. RAMIRO ORTIZ, — *Marile ode ale lui G. d'Annunzio*, — conferință ținută la Institutul de Cultură Italiană, și publicată în rev. *Roma*, VI, 4 și 5 (Buc., Aprilie și Maiu 1926), pp. 1—8 și 3—5.

Sunt analizate aici următoarele nouă poeme: *Versilia*, *La morte del cervo*, *La pioggia nel pineto*, *L'otre*, *In morte di un distruttore*, *L'onda*, *Alle parole*, *Undulna* și *Novilunio di Settembre*. Acest original studiu estetic e pe scurt recenzat în *Adevărul lit. și art.*, VII, 278 (Buc., 4 April 1926), p. 12.

4. RAMIRO ORTIZ, — *Poezia lui d'Annunzio*, studiu publicat în rev. *Roma*, VIII, 3, Sept. 1928, pp. 1—8; VIII, 4, Dec. 1928, pp. 2—8; IX, 1, Martie 1929, pp. 1—10; IX, 2, Iunie 1929, pp. 8—18; X, 1, Martie 1930, pp. 16—20; X, 2, Iunie 1930, pp. 6—11; X, 3, Sept. 1930, pp. 6—12.

Acest amplu și savant studiu estetic, ce începe cu cercetarea poeziei dannunziene chiar dela *Primo vere*, fu întrerupt din păcate, de abia la analizarea *Elegiilor romane*. Ar fi iocul să amintim aici că d. prof. Ramiro Ortiz a vorbit, la cursul „italian“ de Vineri, între 5 și 6 d. a., un an întreg despre poezia lui d'Annunzio (1921—22), după ce ocupase de aceea a lui Giosuè Carducci. Apoi, în lecția de deschidere a Cursului de Italiană, din 29 Ian. 1927, tratând despre *Cadoperelle lirice italiene* (lecție publicată întâi în rev. *Roma*, VII, 1 și 2 din Martie și Iunie 1927, pp. 3-11 și 34-43, și apoi în extras), a anunțat că va vorbi despre „poezia nemuritoare a faunului și a nimfei“ (*Roma*, pp. 40—41), urmând să o desvolte, la rândul ei, la cursul dela Universitate, prin analizarea poeziilor: „*Versilia*“ și „*La pioggia nel pineto*“.

5. ANITA BELCIUGĂȚEANU, — *Pesimismul voluptății dannunziene*, în rev. *Roma*, VII, 2 (Buc., Iunie 1927), pp. 23—33.

CUPRINSUL

	Pag.
<i>Gabriele d'Annunzio</i>	141
<i>Sonetul</i>	148
1. Scrisoare mamei (1880)	153
<i>Din CANTO NOVO, ediția întâia din 1882 :</i>	
2. Bastardul: Iubire în singurătate	154
3. Bastardul: Trecea iubita-i... ..	155
4. Bastardul: Cânta iubita-i... ..	156
5. Bastardul: Sfârșit trist	157
6. Fantazie marină: Furtuna	158
7. Fantazie marină: Naufragiul	159
8. Himere	160
9. Călărețul	161
<i>Din CANTO NOVO-INTERMEZZO, ediția definitivă din 1896 :</i>	
10. Sonetele primăverii: Imaginea	162
11. Vere novo (Primăvară nouă)	163
12. Sonetele primăverii: <i>Sed non satiatus I</i>	164
13. Sonetele primăverii: <i>Sed non satiatus II</i>	165
14. Moartea zeului	166
15. Invocare I	167
16. Invocare II	168
17. Tristețea cărnii: <i>Quousque eadem?</i>	169
18. <i>Qualis artifex pereo!</i>	170
19. Tristețea cărnii: Cenzorul	171
20. Sonetele primăverii: Statuia	172
21. Adulterele: Isolda	173
22. Adulterele: Godoleva	174
23. Eleganțe: Sonetul de aur	175
24. Eleganțe: Amintirea Ripettei	176
25. Studii de nud: Argintie	177

26. Studii de nud: Arămie	178
27. Plastice: Femeea mării	179
28. Spre vechea bucurie: De pe culme	180
29. Către poeți	181

Din ISOTTEO — LA CHIMERA, ediția definitivă din 1890:

30. Sonet liminar cărții zise <i>Isotteo</i>	182
31. Sonetul lui Aprilie	183
32. Donna Francesca: Miezul nopții	184
33. Donna Francesca: Sărutul	185
34. Donna Francesca: Altarul	186
35. Donna Francesca: În zori	187
36. Sonetele Ebei: Râul	188
37. Rurale: Către măslini	189
38. Rurale: La seceriș	190
39. Rurale: Imnul pâinii	191
40. Rurale: Secerătorii	192
41. Rurale: Semănătorii	193
42. Rurale: Zăpada	194

Din POEMA PARADISIACO — ODI NAVALI, ed. din 1893:

43. Indemn	195
44. O, tinerețe!	196

<i>Bibliografia poeziilor lui Gabriele d'Annunzio</i>	197
<i>Poezii de d'Annunzio traduse în românește (1903—1933)</i>	207
<i>Câteva studii în românește asupra poeziei dannunziene</i>	210
<i>Cuprinsul</i>	211

BULETIN BIBLIOGRAFIC:

<i>Cărți italiene primite la redacție</i>	213
<i>Bibliografie italo-română în 1933</i>	217

CĂRȚI ITALIENE PRIMITE LA REDACȚIE:

Andrea Agueci, *Crocevia*. Liriche. Catania, Stud. ed. mod., 1932, pp. 97, lire 7.

Sicilianul Andrea Agueci (n. la Salemi în 1906), e unul dintre cei mai tineri și mai afirmați poeți ai școalei religioase dela Palermo. *Crocevia* (Răspântie) e titlul celui mai cunoscut volumaș de versuri al său, tipărit întâi în 1929, la ed. „Ciclope“ din Palermo. (Primele trei au fost: *Vere novo*, 1925, *La cantilena del mistero*, 1927 și *L'oasi azzurra*, 1928). Caracteristica poeziei sale caste și timide e un naturalism blând și o lume poetică familiară și campestră, ceea ce îl face să vorbească de pildă despre arbori ca despre niște ființe umane, cu o afectuozitate proprie lui, ca și de altfel acestui nou și puternic curent literar silician. Forma sa e aceeași ca a lui Luca Pignato, Calogero Bonavia, Pietro Mignosi, Gino Novelli, Giuseppe Sciortino, adică nudă, simplă, smerită, apropiată de proză.

Din cele douăzeci de poeme, șapte au fost deja inserate în antologia sa „Cinque poeti“ și apoi în „Poeti d'oggi“, a lui Olindo Giacobbe: Arapul, Arborele și omul, Câte stele, Puțul, Rozariul pierdut, Agonia și Nori și rândunele.

Lionello Fiumi, *Poesie scelte*. Milano „La Prora“, 1934, pp. 239, lire 12 (Collezione „I poeti italiani viventi“).

D. Lionello Fiumi (n. la Verona în 1894), e cunoscut în ultimul timp, mai ales ca neobosit propagator al literaturii italiene la Paris și al bunelor raporturi dintre cele două mari literaturi surori. D-sa însă, deși tânăr (e actualmente în vârstă de patruzeci de ani), are un bogat trecut în poezia modernă italiană.

În volumul de față, bilanț al celor douăzeci de ani de jertfiri pe altarul Muzelor, a ales din cele patru volume apărute până acum (Pòline, 1914, Mùssole, 1920, Tutto cuore, 1925 și Sopravvivenze, 1931, — acesta tradus concomitent și în limba franceză), floarea poeziei sale (79 de poezii din 123). Evoluând din lustru în lustru și începându-și activitatea printr'o revenire la o ordine înțeleasă în sens modern, în epoca marinettianelor „parole in libertà“, — această antologie fiumiană are, pe lângă valoarea ei ca realizare autentică, și meritul de document al liricei novecentești italiene, asupra căreia poetul a exercitat o indiscutabilă influență, fie prin creații propriu zise, fie prin numeroase studii și articole critice.

Arturo Foà, *Arturo Graf Giovanni Pascoli*. Orazioni. Torino, Giov. Chiantore, 1925, pp. 57, lire 6.

Piemontezul Arturo Foà (n. la Cuneo în 1877 și stabilit în Torino) e un poet și un gânditor distinct, serios: e poet al misterului spiritului omenesc, demn de situat între Pascoli și Graf. E cunoscut în Franța, mai ales prin „L'Italie en marche. Hommes et idées” (Torino, Lattes, 1931), — volum de clarificare și divulgare ideologică, dens de pasiune italică, de credință și de poezie evocatoare, în prezentarea măestrută a noilor aspecte politice și spirituale ale Italiei contemporane, în care mișcarea fascistă e analizată ca o creație sublimă a spiritului eternei Rome.

În discursul asupra lui Arturo Graf, ținut la aniversarea primului deceniu dela moartea celui profund poet pesimist (1923), ce și-a trăit copilăria la Brăila, — Arturo Foà evoacă arta maestrului său într-o formă aleasă, ce-i este proprie, și cu înțelegerea unui discipol devotat. În „Giovanni Pascoli”, — alt poet al misterului și eternității, — oratorul glorifică poemele acelea pline de umană și divină iubire, cu aceeași artă și simțire.

Arturo Foà, *La veglia del fratello maggiore*, Torino, S. e. I. p., 1932, pp. 8, lire 3.

Arturo Foà, *Per me e per voi*. Torino, Lattes, [1932], pp. 91, lire 10.

„Veghea fratelui mai mare” e un mic poem, iar „Pentru mine și pentru voi”, e o elegantă culegere (dintre care „Masca” și „Turnul pe mare” sunt cași populare, prin recităriile dela teatre și festivități), străbătută de suflul delicat al unei inspirații senine și al unei gândiri ce știe să treacă dela pesimism și durere la credința într-o viață triumfătoare, într-o forță ideală a spiritului, asupra materiei. Sunt versurile unui poet discret și ale unui fascist de elită, ce a tipărit, dela 1901 încoace, mai multe volume de versuri decât de proză, din convingerea nestrămutată în acțiunea civilizatoare și umană a poeziei.

Arturo Foà, *Uomini in piedi*. Torino, Lattes, (1933). pp. 236, lire 10.

Aceasta e o carte de proză, compusă din douăsprezece dialoguri, scrise într-o formă curioasă, ce trece dela aceea a lui Platon peste înnoirile unui Galilei sau Leopardi, — trei „intermezzi” și un capitol simbolic de încheiere. Poetul procedează alegoric și antitetic, tratând subiectele clasice cele mai înalte și evidențindu-ne odată mai mult misticismul spiritului său. Ultimele titluri sunt edificatoare: „Umbra lui Dumnezeu”, „Viața și moartea”, „Diavolul și îngerul”. Se înțelege că asemenea materie ar alcătui o filozofie banalizată sau greoaie, dacă i-ar lipsi suflul unei convingeri și al unei poezii de calitatea lui Arturo Foà ..

Ugo Ghiron, *Poesie* (1908—1930). Palermo, Sandron, 1932, pp. 277, lire 15.

Ugo Ghiron (n. la Roma în 1876 și stabilit la Veneția) e un poet modest și serios, de nuanță clasicistă. E în acelaș timp și unul din cei mai buni poeți pentru copii. În acest volum elegant, substanțial, încăpățoș, ce alege cu largheță o bună parte din dulcea și dura creație poetică a unui fecund sfert de secol, găsim o apreciabilă bogăție de inspirație. Cartea e împărțită în nouă capitole mari, dintre care remarcăm, ca formă, un grup de douăzeci și cinci de sonete și altul de cincizeci și două de „epigrame“, în felul celor din antichitate, sub titlul „Rându-nele“. Din celelalte titluri ne putem face o idee de cadrul în care se dezvoltă inspirația poetului, nota sa esențială fiind tristețea („Vieții“, „Aripa neagră“, „Lumini și umbre“, „Tristeți“, „Cartea Thaliei“, „Somnul roșu“, „Poeme“.) Lumea poeziei sale e posomorită; poetul cântă mai mult speranțele amăgite și partea tragică a vieții decât cea frumoasă.

Claudio Isopescu, Prof. della R. Università di Roma; **Il poeta Duilio Zamfirescu a Napoli**. Memoria letta alla R. Accademia di Archeologia, Lettere e Belle Arti di Napoli, nella tornata del 6 Giugno 1933—XI. Napoli, Tip. della R. Università, 1933, pp. 25 (Extras din *Atti della R. Accademia etc.* Nuova serie, vol. XIII, 1933-34, parte seconda).

Aceasta e o conferință pe care d. Claudiu Isopescu, prof. de Limba și Literatura română la Univ. din Roma, a ținut-o anul trecut la Academia de Archeologie din Napoli. Neobositul propagator al literaturii române în Italia a vorbit atunci despre relațiile celui mai mediteranian poet al nostru, clasicul Duiliu Zamfirescu (1858—1922, stabilind urmele pe care fermecătorul Napoli le-a lăsat în poezia, proza și scrisorile lui.

Umberto Liberatore, *Mariangiola*. Poema pastorale in tre atti. New York, Bagnasco Press, 1921, pp. 109; un dollaro.

Umberto Liberatore (n. la Alghero, în Sardinia, în 1891) s'a stabilit încă din copilărie în America, unde se află în serviciul unei societăți de asigurare (în orașul Yonkers, prov. New York). E un amator al teatrului de arte și un poet dramatic de inspirație istorică. A debutat în 1921 cu poemul pastoral „Mariangiola“, inspirat de potolirea vendete-lor nenumărate, din cel mai feroce sat din Sardinia gallureză, Aggius, grație iubirii și misionarismului creștin.

Umberto Liberatore, *Beatrice Cenci*. Tragedia storica in cinque atti. Napoli, C. L. E. T., 1929, pp. 120, lire 10.

A doua operă dramatică a d-lui Liberatore e tragedia în versuri „Beatrice Cenci“, inspirată de asasinarea nobilului Francesco Cenci, în 1599, din voința frumoasei, orgolioasei și crudei sale fiice, Beatrice, victimă a disoluției paterne, — și cu concursul mamei sale Lucreția Cenci, terorizată și ea de Francesco, precum și al fraților Giacomo și Bernardo Cenci, fiii lui. Francesco era într'adevăr un om crud și brutal: din cei doisprezece copii, omorîse doi, iar pe Beatrice dorea s'o siluiască. Judecați la Roma, au fost condamnați la moarte: Beatrice, Lucrezia și Giacomo, iar minorul Bernardo, la galeră.

Fatalul desnodământ al familiei Cenci l-a inspirat pe poetul englez Percy Bishe Shelley (1792—1822), care a scris o tragedie celebră în versuri (tradusă și în românește de poetul Al. Iacobescu, în rev. Pro-pilee literare, IV (1929), — iar în literatura italiană, romanticul Francesco Domenico Guerrazzi (1804—1873) a scris, sub titlul de „Beatrice Cenci“, unul dintre romanele sale istorice.

Ramiro Ortiz, *La teorica del dono nell' „Ars amandi“ di Ovidio e nella letteratura degli „Ensenhamen“*. Estratto del volume „In memoria lui Vasile Pârvan“. Bucarest, 1934, pp. 14.

D. Ramiro Ortiz, actualmente prof. de Filologie romanică la Univ. din Padova, studiază în aceste pagini, extrase din volumul omagial dedicat genialului arheolog și romanist Vasile Pârvan, teoria darurilor din v. 462 din „Ars amandi“ a luxuriosului Ovidius, confruntând-o cu părerile moraliştilor medievali, francezi sau italieni. În Evul mediu Ovidius era un poet foarte cetit, fie în original, fie în numeroase traduceri sau imitații. Și dacă, adresându-se femeilor care primesc daruri dela amanți, le zice: „si dederint, et vos gaudia pacta date“, — nu e de mirare că autorii de „ensenhamens“ sau „chastoiements“ destinate sexului adorat, predicau adesea femeii să nu primească daruri dela curtezani, fiindcă ele niciodată nu sunt cu totul dezinteresate, ci constituiesc primul pas spre păcat.

Gaetano Unità, *Vita, valore letterario e carattere morale di Plinio il Giovane*. Roma „Il Filomate“, 1933, pp. 93, lire 12 (Collezione scientifico-letteraria“).

D. docent Gaetano Unità, un distins latinist și romanist din Milano, analizează în această monografie succintă viața lui Pliniu cel tânăr (Como, 62—114 d. Hr.), autor de epistole și discursuri, nepot al naturalistului și cunoscut prieten al lui Traian; apoi operele lui, în special Epistolele (faimoase acelea către Traian, traduse și în românește de d. G. Popa-Liseanu) și Panegiricul pentru marele lui prieten. Tre-când apoi la caracterul moral al lui Pliniu, îl arată vanitos, dar în schimb generos, bun, blând, afectuos, delicat și mai ales onest.

BIBLIOGRAFIE ROMÂNNO-ITALIANĂ ÎN 1933

a) POEZII:

1. EDMONDO DE AMICIS, — *Mamei mele* (*A mia madre*, din vol. *Versi*. Milano, Treves, 1880), — în rev. *Societatea de mîne*, X, 12 (Cluj, Dec. 1933), p. 224.
2. GIOSUÉ CARDUCCI, — *Poezia* (*O, piccola Maria...*), — în rev. *Căminul*, IX (Focșani, Sept. 1933), p. 8.
- 3—4. ARTURO GRAF, — *O, natură!* și *Idee fixă* (*O, natura!* și *Idea fissa*, sonete din vol. *Medusa*, libro primo și libro secondo), — în rev. *Provincia literară*, I, 11—12 (Sibiu, Aug.—Sept. 1933), p. 17.
- 5—6. ARTURO GRAF, — *Sonet și Sonet minim* (*Al lettore* din vol. *Medusa* (1881) și *Sonetto minimo*, din vol. *Dopo il tramonto* (1893), — în rev. *Hyperion*, II, 7 (Cluj, Iulie 1933), p. 177.
7. ARTURO GRAF, — *Noapte de Iulie* (*Notte di luglio a Stresa*, sonet din vol. *Le Danaidi* (1897), — în rev. *Hyperion*, II, 8 (Aug. 1933), p. 205. BCU Cluj / Central University Library Cluj
- 8—9. ARTURO GRAF, — *Asfințit tragic și O, natură!* (*Tramonto tragico* și *O natura!*, sonete din vol. *Medusa*, libro primo și libro terzo), — în rev. *Hyperion*, II, 11—12 (Cluj, Nov.—Dec. 1933, p. 294.
10. PIETRO MIGNOSI, — *Liberează-ne de lirică!* (*Liberaci dalla lirica!* din vol. *Crescere*. Palermo, La Tradizione, 1931), — în rev. *Căminul*, IX, 10—12 (Nov.—Dec. 1933), p. 12.
- 11—18. GINO NOVELLI, — *Rugăciune, Osânda, Aromă, Basmă, Moartea, Somnul, Unde? Călătorul* (*Pregheiera, Condanna, Aroma, Fiabe, La morte, Il sonno, Dove?* și *Il viandante*, din vol. *Migliore stella*. Palermo, La Tradizione, 1931), — în rev. *Căminul*, IX, 4 (Focșani, Aprilie 1933), pp. 3—4.
- 19—20. FILIPPO PANANTI, — *Epigrame: Unui prieten nesincer și Unui zgârcit* (*Epigrammi: Ad un cattivo amico și Ad un avaro*), — în rev. *Căminul*, IX, 10—12 (Focșani, Nov.—Dec. 1933), p. 2.

b) PROZĂ:

1. EDMONDO DE AMICIS, — *Dragostea de cărți* (*L'amore dei libri*, din vol. *Pagine sparse*. Milano, Treves, 1874), — în rev. *Căminul*, IX, 10—12 (Focșani, Nov.—Dec. 1933), p. 4.
- 2—4. Gasparo Gozzi, — *Ursuzul cu suflet bun; Adesea se judecă după aparență și Leneșul* (*Ritratti: Il burbero di buon cuore*;

Spesso prendesi per sostanza l'apparenza și Il fannullone), — în rev. *Căminul*, IX, 10—12 (Focșani, Nov.—Dec. 1933), p. 9.

5. GIOVANNI PAPINI, — *Mai repede! (Piu presto!*, din vol. *Il tragico quotidiano*. Firenze, Lumachi, 1905), — în rev. *Provincia literară*, I, 9—10 (Sibiu, Iunie—Iulie 1933), pp. 13—14.

6—7. CARLO WEIDLICH, — *Decalogul biciclistului (Il decalogo del ciclista*, din vol. *Ciclismo e letteratura*. Palermo, Domino, 1932, pp. 64—66), — în rev. *Căminul*, IX, 4 (Focșani, Aprilie 1933), p. 7 (Reprodus în întregime în partea antologică a revistei *Viața românească*, XXV, 6—9 (București, Iunie—Septembrie 1933), p. 504.

8. CARLO WEIDLICH, — *Decalogul scriitorului (Il decalogo dello scrittore*, din vol. *Dal taccuino di uno scrittore*. Palermo, An libr. italiana, 1928), — în rev. *Căminul*, IX, 5 (Focșani, Maiu 1933), pp. 11—12.

c) ARTICOLE, RECENSII, NOTE:

1. *Note italiene: Edmondo de AMICIS*, — în rev. *Căminul*, IX, 10—12 (Focșani, Nov.—Dec. 1933), p. 12.

2. Lionello FIUMI et Eugène BESTAUX, *L'anthologie des narrateurs contemporains*. Paris, Delagrave, 1933, — recenzie în rev. *Provincia literară*, I, 9—10 (Sibiu, Iunie—Iulie 1933), pp. 20—21.

3. *Note italiene: Gasparo GOZZI*, — în rev. *Căminul*, 10—12 (Focșani, Nov.—Dec. 1933), p. 12.

4. *Două decenii dela moartea lui Arturo GRAF*, — comemorare în rev. *Provincia literară*, I, 11—12 (Sibiu, Aug.—Sept. 1933), pp. 23—24.

5. *O piatră din temeliea culturii naționale: Alexandru MARCU, Dicționar român-italian*. București, ed. Alcalay (Bibl. pentru toți, nr. 1306—1320), — recenzie în rev. *Provincia literară*, I, 11—12 (Sibiu, Aug.—Sept. 1933), pp. 22—23.

6. *Gino NOVELLI*, în rev. *Căminul*, IX, 4 (Focșani, Aprilie 1933), p. 11.

7. *Attilio VALLIDI, Il fascino della campagna*, recenzie (cu câteva poezii traduse), în rev. *Provincia literară*, I, 9—10 (Sibiu, Iunie—Iulie 1933), pp. 19—20.

d) VOLUME:

PIETRO MIGNOSI și GINO NOVELLI, Poeme creștine. Poezii alese și traduse în forma originalului, cu portrete, introduceri și bibliografie italo-română. Focșani, tip. „Cartea Putnei”, 1933, pp. 80—XX, lei 40 (nrul 3—4 din („Ausonia“).